

ב"ה

הכתר היהודי

משנתו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש
בעניין כיסוי ראש האשה היהודיה

**"צניעות היא המידה היפה ביותר,
הכתר של הבת והאשה היהודיה"**

(אגרות קודש, חלק כו, עמ' שכד)

אלול תשע"ו

קונטרס לחיזוק הצניעות בקרבת נשי ובנות אנ"ש שיחיו

-פתח דבר -

מדברי כ"ק אדמו"ר אודות ה'מדרש לקח טוב' (שמות ו', ו'), וזלש"ק: "...וגם בזה יש לנו את הציווי של התורה - שצריך להיות "לא שינו את לבושם" - ועי"ז לא רק שלא יפסידו את ה'חן' ואת ה'ערכה' אצל המצריים שחיים ביניהם, אלא אדרבה: עי"ז העמים שנמצאים בניהם, יראו שזה עם שעומד על עקרונותיו, ואף שזה כרוך לפעמים בקשיים לא נרתעים - העיקר לשמור על המסורת היהודית...". (משיחת יום א', פ' במדבר, כ"ה אייר תש"ל).

בשיחה זו מורה הרבי שכאשר כל אחת תתנהג בצניעות הלבוש וההנהגה האישית, ותעביר מסר זה לכל הנשים היהודיות בכל המדינות, הדבר יחשב לזכותו של כל העם היהודי, זכות שתוביל בסופו של דבר לגאולת עולמים. מדברי אלוקים חיים אלו עולה, כי אנו כחסידי חב"ד צריכים לראות הזכות והחובה לערוך 'בדק בית' וחשבון פנימי על "לא שינו את לבושם", למען יתאימו למסורת ישראל, מבלי להירתע מהקשיים העלולים לעמוד בדרך. ועל זה באנו בקונטרס זה - להאיר עבור אנ"ש וכל המעוניינים ללכת לאור הנהגותיו והוראותיו של כ"ק אדמו"ר, כיצד ליישם הלכה למעשה דברים אלה.

ויראה המעיין שכל הכתוב כאן אינו אלא אסופת דברים בעיקר ממקורות שלנו - חב"ד, ודברים בסיסיים ממקורות ידועים, רק שעדיין אינם מפורסמים כ"כ או שלרוב פרסומם מצויה בהם השכחה, כידוע. וכיוון שמצויה טעות בסוגיה זו ונכנסו שיבושים גדולים, עד שהשיבושים הפכו להיות נחלת הכלל רח"ל, לכן כמה מרבני אנ"ש דחפו אותנו להוציא לאור קונטרס זה, ויהי רצון שיתקבלו הדברים בקרב אנ"ש שיחיו.

בכדי להעמיק עוד בסוגיה זו, ניתן לעיין במקורות הבאים:

- "הצנע לכת" - תורת כ"ק אדמו"ר בנושא הצניעות
- סדרת מאמרים מאת הרב יששכר דוד קלויזנר: 'האם באמת הרבי אסר את המטפחת'? (פורסם בקובץ: "תורת נחלת הר חב"ד", גיליון ל"ט)
- "הכתר והכבוד לחי עולמים" (בסופו - ברור האמת)
- "תבורך מנשים", י. זיידנר.
- "היא תהלל", א. זיאת.

ויהי רצון שחפץ השם בידנו יצליח שלא תצא תקלה תחת ידינו.

תוכן עניינים

פרק א' - ליקוט מתורת הרבי בענייני צניעות. עמוד 4

פרק ב' - מהי דעת הרבי על מטפחת? עמוד 10

פרק ג' - מהו האיסור בגילויי שערות הראש אליו התייחס הרבי? עמוד 20

פרק ד' - אלו פאות הרבי התיר? עמוד 23

פרק ה' - מה דינן של פאות ימינו? עמוד 29

פרק ו' - עובדות מהשטח. עמוד 37

פרק ז' - ניסיון הצניעות בדור עקבתא דמשיחא. עמוד 42

פרק א'

ליקוט מתורת הרבי בענייני צניעות

להתרחק מן הפשרות בצניעות

• הדרך בפשרות מעמידה בסכנה ח"ו את קיומו של עם ישראל.

"... ע"י חיקוי העולם הבלתי יהודי- לא את ידידותם ירכשו, ולהיפך, עוד יגדילו שנאתם. והוא הדין לאותם החוגים דתיים המבקשים לישא חן בעיני האחרים על ידי פשרות וזיתורים בענייני תורה ומצוות- לא רק שהם מחלישים בזה את עמדותיהם הם, אלא מגבירים בכך את כוחות החילוניות ומעמידים בסכנה ח"ו את קיומו של כלל ישראל. ולא עוד אלא שאף "ההישגים" המקווים אינם אלא דמיונות והזיות. כי במקום כבוד וקירוב מעוררת שיטה זו רק ביזיון ולעג - ובצדק, שכן פשרה קטנה היום מביאה לידי פשרה גדולה יותר מחר..."

(אגרות מלך' חלק א', עמ' כ"ג, אגרת ט')

• הצניעות אינה משתנה בהתאם ל"רוח הזמן"

"אין ללכת אחרי "רוח הזמן". ודבר זה צריך להיות באופן ניכר, כך שהילדים ידעו שאביהם ואמם שונים מכל השאר: נשים אחרות לבושות בבגדים שצניעותם אינה בהידור, אבל אמם לבושה בצניעות בתכלית" (תורת מנחם- התוועדות', יום שמחת תורה תשט"ו)

• לא להכניס לבית דברים בלתי טהורים מהרחוב

"בבית יהודי- שהוא משכן להקב"ה- ישנם כל מיני תפקידים ועבודות שצריכים להיעשות בו, אבל, לפני שניגשים לעשות איזו עבודה, ורוצים שהעבודה תיעשה כרצון ה', עבודה קדושה- צריכה להיות הרחיצה מן הכיור וכנו: יש להעביר את האבק, הבוץ וכל הדברים הבלתי נקיים וטהורים שיכולים להידבק מהרחוב, שישארו בחוץ ולא יכנסו לבית..."

(תורת מנחם- התוועדות' חלק ל"ו, משיחת כ"ה אייר תשכ"ג- לכינוס של נשי ובנות חב"ד תחינה- עמ' 367)

• כל הצרות רח"ל באות מקולות בענייני צניעות

"מיוסד על דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר בכיוצא בזה, שהצרות רחמנא ליצלן שיש עתה מנוער בני ישראל- בא (כנראה מכמה מקומות בספרים) מהקולות בענייני טהרת המשפחה וצניעות, ומכלל הן אתה שומע לאוז- מ"הן"- דצניעות דקמחית הביא ז' כהנים גדולים- אתה שומע כו'.

(כפר חב"ד, גיליון 746, מדור מ'בית המלכות' מ'פתק' בכ"ק, ההדגשות במקור.)

• על ידי פשרות מפסידים את העיקר

"... ואל יהי האמור קל בעיניהם, וכידוע תוצאות שיטות אנשי הפשרה המפתים א"ע לומר שע"י ויתור על עניינים קלים ישתכרו עניינים עיקריים וכו', שהניסיון הראה ההפך הגמור, שהויתור שנותנים משמש פתח לויתור יותר ויותר, וכעבור איזה זמן נפתעים בעצמם לאן הגיעו, ואין להאריך בדבר הנראה במוחש..."

(אגרות קודש חלק י"ג, שנ"ב ל'ועד ליסוד ב"ס תיכון- סמינר בכפר חב"ד")

• הרבי מתנגד להליכה לפי צו האופנה האחרונה

בשנת תנש"א החל הרבי להרכיב משקפיים חדשות. מספרים על כך שהאופטיקאי הביא לרבי כמה סוגים של מסגרות כדי שיבחר מסגרת למשקפיים. הרבי התעניין מהי המעלה שבכל אחת מהמסגרות. הצביע על סוג מסיים. כשנשאל איזה צורה וצבע- ענה: דו ווייסט דאך אז איך גיי נישט לויט די לעצטע מאדע" ("אתה הרי יודע שאינני הולך לפי האופנה האחרונה"). (ספר 'דרך תמים' עמ' 231).

• שיהיו ניכרים כשומרי תומ"צ ממאה שערים

"... ובייחוד על הצעירים, עליהם להלוך בראש כל חוצות באופן אשר כל רואיהם יכירום. ובאה"ק ת"ו בפרט, שיכירום אשר שומרי תורה ומצוות הם בכל הדרוש, ולא יהיה זה ע"י מה שמדברים עברית, כי אם ע"ז כשפוגשים אותו ברחוב יאמרו עליו שבטח ממאה שערים הוא..."

(אגרות קודש חלק י"ט, עמ' קי"ט)

• מחיצה? כהלכה!

כאשר החלו להתפלל לראשונה בבית הכנסת של 770 למטה, נקבעה מחיצה לעזרת נשים (שהיא כידוע בקומה העליונה) שהייתה מחוררת לנוחיות הנשים. כאשר הרבי נכנס לראשונה לבית הכנסת והבחין בכך, אמר: "אצטרך לחפש מקום אחר לתפילה", ומיד שונתה המחיצה לפלסטיק כזה". (פרדס חב"ד גיליון 13)

• ספק בענייני צניעות- לחומרא

"...בטוחני שלמותר להאריך עבורם בכל הנ"ל. עם זאת, הנני מוכרח להוסיף עוד נקודה אחת והיא, שעניינים כאלה ספקם לחומרא; במילים אחרות, כאשר יש ספק' כלשהו האם להשתמש או לא להשתמש במשפט או ביטוי מסויים, יהיה חכם יותר להימנע מזה. (כפר חב"ד, גיליון 1481, מדור 'אגרות קודש בתרגום מאנגלית'). אם במילים לא צנועות צריך להחמיר מספק, כ"ש בעניינים שקשורים למעשה!"

אין פשרות בחינוך הילדים

"דבר זה הוא חיוני ודחוף במיוחד בתחום של חינוך תורני לילדים ולילדות שלנו ברוחה של תורת אמת שאיננה מאפשרת שום פשרות, מכיוון שכל דבר שהוא פחות מאשר האמת השלימה והטהורה איננו אמת, כפי שאתה יודע, חמי הקדיש את חייו לעניין זה, והדבר נתון בידי כל אחד מאתנו ובידי כולנו לשמור ולהפיץ מסורת זו שאין ערוך לה". (ספר 'מורה לדור נבוך' אגרת קפ"א).

גודל האחריות למנהלי מוסדות חב"ד בענייני צניעות

• חוסר צניעות במוסדות חב"ד גורם חילול השם והיפך המטרה

מרכז לענייני חינוך ט' תמוז תשל"ג, ברוקלין נ.י.
להנהלת הקיטנה לנערות, כפר חב"ד, ה' עליהם יחיו, שלום וברכה! הגעתנו היום שמועה מבהילה בנוגע לנעשה לנערות בקיץ דאשתקד, שאע"פ שההנהגה הכללית בהקייטנה הייתה משביעת רצון עד למאד, והשאירה רושם טוב על החניכות, אבל לא שמו לב כדבעי למהוי לחינוך בנוגע לצניעות... הנה נוסף על החיסרון בזה גופא דעובדה, התפשטה במדה ידועה זה השמועה הנ"ל בחוגי הורי החניכות, אשר רבות מהן באות מבתיים חרדיים ומורותיהן ומחנכותיהן הן בביה"ס חרדים אשר לומדות בהן במשך השנה. ובהגיע שמועה כזאת לחוגים כנ"ל ברור מה גדול הוא חילול השם. ואין ספק אשר גם משפיע על היחס שלהם למוסדותינו בכלל ולמשלוח בנות ותלמידות לקייטנות שלנו בפרט... ובכל אופן בודאי יזהרו ביותר שבשנה זו ההנהגה בענייני הצניעות תהי' ברום המעלה עד שלא ישאר מקום אפילו לחשד חינם. ויותר מזה שהקייטנה תשפיע על המחונכות בה שגם בעתיד תתנהגנה כיאות לבנות ישראל ותשפענה ברוח זה גם בחוגי הילדות הנמצאות בתוכן תמיד. בתקוה לבשורות טובות.
(המכתב נעתק בשעתו בידי הרב יצחק גאנזבורג ע"ה והתפרסם לאחרונה- בספר "הצנע לכת")

• אם לא יצייתו לשו"ע- הרבי דוחה אותם מד' אמותיו!

"בזמן שהאופנה השלטת הייתה של שמלות וחצאיות קצרות, העלה הרבי את הנושא ביחידות והתבטא על כך בחריפות; הרבי בקש ממני לכנס את התלמידות ובעיקר את אימותיהן ולדבר על כך ב'דברים היוצאים מן הלב' שלא ישנו את לבושן וכו'. ושדרישת המוסד הוא

שענייני הלבוש יהיו ראויים לבת ישראל כפי השו"ע, מפני שאע"פ שלפי השמועה הגוי בפריז עומד לצאת באופנה הפוכה, הוא מקווה שילכו בלבוש ארוך משום שכך קובע השו"ע, ולא בגלל שכך החליט הגוי בפריז, ובלשונו הק': "און אוכך וי" ("אוי ואבוי") אם ישנו בגלל שכך החליט הגוי בפריז ולא בגלל השו"ע. הרבי סיים שאם לאחר שידברו איתן על כך, הם ח"ו לא יצייתו, יהיה עליו לזרוק אותם מד' אמותיו. ובלשונו הק': "אצטרך לדחותם מד' אמות שלי". (הרב שמואל חפר שליט"א, מנהל "בית רבקה" בכפר חב"ד, מספר על הוראה חד משמעית שקבל ב'יחידות')

• ספק בהשפעת המורות לרעה = ספק פיקוח נפש

"... שינוי בהמחונך פועל פעולתו במשך כל ימי חייו לאחרי זה, מובן וגם פשוט, שעניין שמטיל ספק בהנקודה דיראת שמים ויהדות מסורתית, אין כדאי כלל להיכנס בזה, וכדוגמת העניין אשר ספק ספיקא בגדרי פיקוח נפש, ג"כ אסור הוא, והוא מובן גם בשכל הבריא שכל האנושי. שמזה מובן יחסי לספרים המסופקים מנקודת מבט דיראת שמים, והוא הדין למורים/ות אשר יש ספק איך ישפיעו על המחונכים בעניינים של יראת שמים..." (אגרות קודש חלק י"ז, עמ' רל"ג).

• תלבושת המורות נוגעת ביותר

"...במש"כ אודות העניינים שלא נכללו בהערכת מורים/ות הנה תלבושת המורות נוגעת ביותר כמובן ולא רק בכתות הגבוהות, אלא אפילו בכתות הנמוכות. ויש לשום לב לזה ביותר, ובפרט ע"פ המסופר שבעיירה אחת בימי הצמח צדק העבירו שוחט ובודק ממשרתו בשביל שלבש קאלשען (ערדליים). דפשיטא שאין איסור בלבישת קאלשען, אלא שזהו סימן חיצוני על הנעשה בפנים וד"ל..." (אגרות קודש חלק ט', עמ' רט"ז, אגרת ב'תתלד).

• להחדיר עניין צניעות הלבוש אצל התלמידות

שח לי לא אחת הרה"ח ר' מרדכי (מוט"ל) לוי"ן ע"ה ששימש זמן רב כמנהל חינוכי ב'בית רבקה' בכפר חב"ד, כי פעם כששהה ביחידות, תבע ממנו הרבי להחדיר את עניין צניעות הלבוש אצל התלמידות, ולא סתם, אלא לשים דגש על עניין זה במיוחד! הרבי הטעים והרחיב הדיבור באותה 'יחידות' כי דוקא עקב העובדה שעניין זה כה פרוץ בעולם, לכן כשבת ישראל 'שוברת את עצמה' ולבושה בלבושים צנועים- זוהי ההוכחה על מידת היראת שמים שבה. (מפי הגה"ח ר' דוד מאיר דרוקמן שליט"א, רב העיר קריית מוצקין).

• בנוגע להרחקת מוסדות בנים ובנות אחד מהשני. התבטא הרבי: "אינני יכול לישון בלילה!" ביודעי שמוסדות הישיבה בכפר חב"ד סמוכים למקום בית החינוך לבנות, והדבר אינו נותן לי מנוחה, אשר על כן מבקש אני ממעלתכם שתואילו להקצות שטח נפרד ומרוחק, בשביל מוסדות הבנות." (מפי הגה"ח ר' טוביה בלוי שליט"א)

• לבוש = מכסה, מסתיר ומעלים

"עם פלפול או בלעדיו- בנוגע לפועל- כמדובר בהתוועדות הקודמת - כבר התחיל הזמן שצריכים להדגיש בעיקר את עניין הצניעות, ועוד יותר - את עניין הצניעות בנוגע ללבושים, בין בנוגע לאורך הלבושים, ובין בנוגע שלא יהיו עשויים מזכוכית או מנייר; בדוגמא של נייר, או עניין אחר שדומה לזכוכית- אלא שיהיה "לבוש", שלבוש צריך להיות מכסה ומסתיר ומעלים. (משיחת חג הגאולה י"ב תמוז- 'שיחות קודש' ס"י עמ' 354 תשכ"ג- ועל פי סרט ההקלטה-)

• חוסר צניעות הוא בגדר "מחטיא את הרבים"

"כאשר תלמידה מתנהגת באופן בלתי צנוע - תלבושת בלתי צנועה, תלבושת שמעוררת שימת לב, ולפעמים גם הילוך לבד- היא מגרה ומעוררת את הרואה.... וחטא זה תלוי בה, הגם שלא התכוונה לכך, ואף אינה יודעת, והרי היא בגדר של "מחטיא את הרבים שאין מספקין בידו לעשות תשובה" (רמב"ם הלכות תשובה פ"ד, ה"א), שהרי הרבים שחטאו בגללה אינם שבים. יש להדגיש נקודה זו כשמסבירים את נושא הצניעות. (ספר 'החינוך והמחנך'- הוראות בחינוך שנמסרו ע"י כ"ק אדמו"ר למזכיר הרב חזקוני ע"ה, עמ' 49)

• לא ללכת לפי מה שהגוי בפאריז "פסק"

"... ובת קמה באמה וכלה בחמותה- לטובה, וכמו שאדמו"ר הזקן מפרש עניינים כגון אלו. - האמא היה לה פאה שלשת רבעי, ובצדדים היה צריך להיראות שיער, משום שהגוי בפאריז "פסק" שפה צריך להיות כך השיער; באה בתה ואומרת איני מתביישת ולזבשת פאה ומכסה את השיער לגמרי, ויוצאת לרחוב ואומרת: אני איני מתפעלת ממה שהגוי' אומרת בפאריז. אמנם יצאה גוי' בפאריז ואמרה שצריך לקצר את הבגד, מה זה משנה לי, לי יש מה שמשה רבינו- להבדיל- אמר, ולאחר מכן התורה הבטיחה, שאם המצב הוא "כל כבודה בת מלך פנימה", אז יהיו בנים, ויהי' מהם נחת יהודי אמת!..." (שיחות קודש' י"ט כסלו תשכ"ח ס"ה, עמ' 922, מתורגם מאידיש)

• לא לשנות מנהג הספרדים בענייני קדושה וצניעות

"... ונקודה הכללית בזה היא שאצל הספרדים יש כמה וכמה עניינים של צניעות בנוגע לנשים וגם לנערות קטנות שקבלו עליהם במשך כמה דורות. ולכן גם בנוגע לחינוך בנותיהם צריך להיזהר ביותר שלא יאמרו שמיום בוא ליובאויתש למחנם באו מקדושה חמורה לקדושה קלה..." (אגרות קודש חלק ד', עמ' ס"ח, אגרת תתכ"א)

פרק ב' מהי דעת הרבי על מטפחת?

רבים מאנ"ש כשרואים נשים המכסות את ראשן במטפחת, הרי הם מסתפקים בדבר, מפני שמה שידוע להם, הרי זה נגד מנהג כל נשיאי חב"ד לדורותיהם, ובפרט שחושבים כי הרבי אחז שהפאה עדיפה על המטפחת, ואם כן כל אלו שהולכות עם מטפחת, הרי הן הולכות נגד שיטתו.

הבה נביא את הספר ונראה את דבריו הקדושים בלשונו הטהור, וניווכח כי אדרבא, ההיפך הוא הנכון, הרבי כלל לא אסר את המטפחת, אלא בעיקרון אפילו העדיף אותה. כפי שמוצאים בשיחות הקודש ובהוראותיו לנשים ביחידות, ויפורטו בהמשך; ומעולם לא היה בין מבצעי הקודש של הרבי מבצע של "פאה נכרית". אך, למרבה הצער, טעות זו השתרשה בקרב אנ"ש, עד שהבית אינו נחשב לבית חב"די, באם האשה הולכת עם מטפחת.

חשוב להבין כי הרבי לא החשיב את הפאה למטרה בפני עצמה, אלא רק ל"אמצעי" בלבד, כאשר המטרה היא: להציל מאיסור גילוי שערות האשה. כדלהלן.

שיחות ומכתבים בסיבת העדפת הרבי את הפאה ע"פ המטפחת

• 'ליקוטי שיחות', חלק י"ג עמ' 88, בשיחת קודש (מוגה) מיום א' דראש חודש אלול תשי"ד, והדברים תורגמו ונדפסו בספר 'תורת מנחם', חלק י"ב, עמ' 190, וזלה"ק (ההדגשה לא במקור):

"החילוק בין פאה נכרית למטפחת הוא בכך, שבנוגע לפאה נכרית אין ברירה על אתר, ובנוגע למטפחת יש ברירה להסירה. למשל, כשיושבים במסיבת אנשים, הרי כשהאשה חבושה פאה נכרית, אפילו אם ייכנס "פרעזידענט אייזענהאזוער" (נשיא ארה"ב באותה תקופה) - לא תסיר את הפאה, משא"כ בנוגע למטפחת - קל להסירה....

יכולה היא לטעון, שהיא תלך לבושה במטפחת כראוי, בוודאי שטוב הדבר אם יהיה כך, אבל מהמציאות יודעים שאין הדבר כן, א"כ, לשם מה תקבל על עצמה נסיון גדול כ"כ? - אנו מבקשים בכל יום קודם התפלה "ואל תביאנו לא לידי נסיון", וא"כ, כיצד יתכן שרוצה לקבל על עצמה נסיון כזה?..."

הנושא הבא שהרבי מעלה בהמשך השיחה הוא האיסור בהכנסת טלוויזיה לבית... משיחה זו, וממכתבים נוספים בנושא ניתן ללמוד על המציאות שהייתה בזמנו באמריקה ועל הציבור אליו דיבר הרבי. הציבור אז היה אמריקאי, אך בא בעיקר מרוסיה והיה שבור ורצוף בגשמיות וברוחניות, עד שהיה צריך לעורר את הרבים על האיסור בהכנסת טלוויזיה לבית! ירידה זו באה לידי ביטוי בין היתר אצל הגברים בהסרת הזקן, ואצל הנשים במטפחת

שכסתה את הראש חלקית או לגמרי לא. מסיבה זו, הרבי הורה אז חד משמעית, ונלחם במס"ג, ולא הסכים לערוך חופה וקידושין: א. למי שתלך במטפחת, ב. למי שיכנים לביתו טלוויזיה ר"ל.

מתי התחילו לחבוש פאות נכריות, ולמה?

הרפיון ששרר באותה תקופה בנושא צניעות בכלל וכיסוי הראש בפרט, השתלשל מגזירתו של הצאר הרוסי על כל נשות מדינתו ללכת בשיער מגולה. כפי שמובא בספר 'שמועות וסיפורים', חלק א', עמ' 74: כ"ק אדמו"ר מהר"ש אמר: "בשנת תרל"ד (1854) הייתה גזרה שהנשים לא ילבשו על ראשיהן את הקנופין-כיסוי לראש, והמלך ניקולאי הראשון שהיה שונא ישראל ותמיד גזר גזירות רעות, ובייחוד בענייני דת, ולא היה נראה בעיניו הקנופין האלה... ובשנת תרל"ד (1874) (עשרים שנה אחרי זה) הייתה גזירה שנקראת "מצב חדש בגיוס לצבא" היינו שמקודם היה הסדר שכל עיר וכל מושב צריכים להעמיד סכום מסוים בכל שנה, והגזירה החדשה הייתה שכל אחד ואחד צריך להתייצב בעצמו".

וסיים הרבי מהר"ש: "אלו הנשים שבשעתן עמדו בניסיון ולא הסירו את הקנופין מראשיהן על אף הגזירה, הנה בניהם- היו בגזירה שניה בני עשרים- אף אחד לא עבד בצבא, ואלו שלא עמדו בניסיון, יודע אני איזה צרות היה להם".

המציאות הנוראה שנוצרה על ידי הגזירות הקשות, היא שרוב הנשים בליטא וברוסיה הלכו פרועות ראש לגמרי, עד שכמעט נשתכחה לגמרי תורת כיסוי הראש גם מהדורות הבאים. בזמן זה, דווקא הנשים היותר צדיקות היו אלה שכיסו את ראשן בפאות של פעם, בכדי להינצל מאיסור דאורייתא של גילוי השיער.

וכפי שכתוב ב"אפיקי מגינים" (על השו"ע או"ח סי' ע"ה סעיף ב' בחלק הביאורים א"ב), וזה לשונו:

"ועכשיו בעוה"ר נתפרץ מאד מידת הצניעות בנשים שהולכות בפרהסיא בפרועי ראש עד שאי אפשר למחות בהן שבוודאי לא ישמעו לנו, לפחות יש ללמדן שישימו על הראש סבכה קלועות מחוטין דקין של משי או של שערות מפאה נכרית כנ"ל דזה מועיל לסלק האיסור דאורייתא וגם עי"ז יהיה קצת היתר לומר דבר שבקדושה כנגדן כמש"ל דבזה אפשר שישמעו". עכ"ל.

וכן נכתב בספר "דת משה וישראל" - "הנה מנהג חבישת פאה נכרית ברשות הרבים, חדרה ונתפשטה בתוך ישראל קדושים לפני כמאה וחמישים שנה באשמת הצאר הרוסי שגזר על ישראל לשנות לבושם ולצאת בנות ישראל פרועות ראש... על כן במצב של לית ברירה, בחרו את הרע במיעוטו. גם לאחר שבטלה הגזירה נשאר המנהג מאחר שהתרגלו לזה, וכך נמשך הדבר

בדורות שאחריהם עד שנשתכח מקור המשחת למנהג זה. עכ"ל. (מהראב"ד בנימין רבינוביץ ז"ע, בהסכמות שם)

נמצא א"כ שגזירת הגויים לפני כ-150 היא שהביאה לתופעת הרפיון בכיסוי הראש אצל נשות ליטא ורוסיה. אך למרבה הצער, גם לאחר שעזבו את ארצות אלה, התופעה השתרשה ונמשכה. עד שבתקופה שלאחר השואה, ההליכה בכיסוי ראש מלא הייתה נחשבת לבושה בחברה. מנגד, היו נשים צדקניות שבכדי להינצל מאיסור גילוי הראש בזמן הצאר הלכו בפאה של אותם ימים, והתמידו בכך עם השנים. כפי שמעידה הגב' רוחמה שיין ('הכל לאדון הכל'): "באותם ימים (אמריקה לפני 50 שנה) לא חבשו נשים צעירות פאה בגלל כיעורה. לא זו בלבד, אלא שמעטות כיסו בכלל את ראשן לאחר הנישואין. פאות חבשו רק נשים מבוגרות, והן נראו זהות כולן".

כיצד נהגו רבניות חב"ד במשך השנים?

על הנהגת כיסוי הראש בקרב נשות אדמו"רי חב"ד ניתן ללמוד מדבריו של אדמו"ר הזקן בשו"ע (או"ח, מהדורא בתרא עמ' ש"א), וז"ל: "שכורכת מטפחת על הצעיף סביב הראש כנהוג במדינות אלו".

עובדה זו שנשות האדמו"רים לאורך השנים הלכו עם מטפחת, מוזכרת גם בהגהה מיוחדת של הרבי (בנוגע לפאות שהיו בזמנו כדלקמן, עמ' 189), וזלה"ק:

"כאשר אמו של כ"ק מו"ח אדמו"ר [הרבנית שטערנא שרה, אשת כ"ק אדמו"ר הרש"ב] הלכה עם פאה, היה זה אז דבר חדש, ודיברו אודותיה, כיוון שעדיין לא היה אז המנהג לחבוש פאה נכרית".

כלומר הרבי פרסם ברבים, ודאג להשאיר את הדברים בדפוס לדורות עולם, שידעו כולם שחבישת פאה אינה הוראה או הנהגה מרבתינו נשיאנו זי"ע בדורות הקודמים, אלא היא רק "הוראת שעה" לאור מצב הדור כדלהלן, כי רצון הרבי היה שידעו בפירוש שזה היה דבר חדש שלא היה עד אז, כי הרבנית אשת כ"ק אדמו"ר הזקן הלכה עם מטפחת, וכך גם אשת כ"ק אדמו"ר האמצעי זי"ע, ואשת כ"ק הצמח צדק זי"ע ואשת כ"ק מהר"ש זי"ע, כולם הלכו רק עם מטפחת בלבד, ואף אשת כ"ק הרש"ב כשנשא אותה הלכה רק עם מטפחת בלבד. נמצא אם כן שרוב רובם של נשות רבותינו נשיאנו הלכו רק עם מטפחת, ואילו הפאה היא דבר חדש שלא נהגו בו נשות ישראל הצדקניות מעולם, ונוצרה רק מחמת גזירת הגויים שכולא זה - היו הולכות גלויות ראש לחלוטין.

ידוע בהקשר לכך על כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג זי"ע, שלאחר השואה, מאותה הסיבה קנה בעצמו, פאות עבור נשים שלא הסכימו לכסות את שערות ראשן כלל, ובלית ברירה העדיף שיכסו ראשן עם פאה (של לפני 60 שנה בערך) כדי שלא ילכו בגילוי הראש ממש. ועם כל זה הוא

כותב בחריפות על איסור הפאה: "... אפילו לתת חתיכת משי וכדומה על הפדחת שיחי' דומה לשיער אסור דזה הוי דת יהודית... ולכן בודאי אסור לצאת בפאה נכרית" (שו"ת דברי חיים). כיוון שרק בתקופה ההיא שאחרי השואה לא היתה ברירה אחרת. וזה בדומה מאוד לאופן שבו ראה הרבי את המצב באמריקה בזמנו, שאם לא ילכו עם פאה אזי יכשלו בגילוי הראש ממש, אבל: "אם תלך לבושה במטפחת כראוי, בוודאי שטוב הדבר אם יהיה כך".

בגלל המציאות המרה דאז שרוב הנשים הלכו בגילוי ראש ממש, נחלש מאד גם קול המחאות של חלק מהרבנים כנגד "מנהג" זה. והעדיפו את הרע במיעוטו, את אותן הפאות המכוערות שנראו כגוף זר על הראש, מאשר שילכו ח"ו בגילוי הראש. ועוד מאחר שלאחר השמדת רוב העם על ידי הצורך הנאצי ימש"ו, כששרידי העם היו אז שבורים ורצוצים, אודים מוצלים מאש בגוף ובנפש, והיה קשה מאד למצוא שידוכים של נשים שיסכימו לכסות את ראשן ברשות הרבים.

מה הורה הרבי למי שמסוגלת לכסות ראשה כראוי במטפחת?

כעת ניתן להבין את המציאות אותה מתאר הרבי בשיחה שהובאה לעיל, שנשים רבות בעיקר מרוסיה - אפילו כאלו שהיה להם קשר לחסידות - היו לצערנו, נכשלות בגילוי ראש ממש ר"ל, וכל כוונתן להעדיף מטפחת הייתה רק בגלל שאת המטפחת יהיה להם קל להוריד בכל הזדמנות של אי נעימות, ויוכלו להישאר עם שיער מגולה! היה ניסיון גדול להימנע מזה, ומסיבה זו העדיף הרבי את הפאה אותה לא ניתן "להחליק" או "להסיר" בקלות, ולהעלימה בכיס (כפי שהרבי התבטא ע"כ במכתבים נוספים שיובאו בהמשך).

באותה שיחה ממש מדגיש הרבי כי מי שמסוגלת ללבוש מטפחת כראוי ואין לה את הניסיון של הסרת המטפחת ברחוב או במסיבה, כפי שהרבי מתאר באריכות בשיחה, על פי דעת הרבי: "בוודאי שזה טוב!" לא רק "ייתכן", "אפשר" או "אולי", אלא "בוודאי זה דבר טוב", ואם כן בוודאי רצונו הפנימי של כל חסיד חב"ד הוא להתנהג בהנהגה שעליה אמר הרבי שבוודאי שטובה היא.

● ממכתב נוסף רואים גם כן שהרבי מתייחס למטפחת המכסה כראוי ככיסוי ראש לכל דבר, ואינו מתבטא באיזה איסור כלפיה, ואף מקדים אותה לפאה נכרית, כפי שעונה במכתב לכלה:

"... והרי ברור שכל אחד רוצה שיחיו חיים מאושרים, והאושר בחיים תלוי באיכות ובכמות דווקא במלך מלכי המלכים הקב"ה, הרי אין השאלה במה האדם רוצה ובמה אינו רוצה... וזה תלוי בזה שיסדרו את חייהם על יסודי התורה והמצווה כפי שהם אמורים בשולחן ערוך, ולא כפי פירושו של כל אחד ואחת שלפרט פלוני מסכים הוא ולפרטים אחרים אין מסכים, כי הקב"ה אומר שהליכה בדרכיו אשר הורה מבטיחה חיים בברכה והצלחה..."

ואם מי שהזוא יאמר שאי אפשר לוותר וללכת דווקא בכיסוי הראש במטפחת או בפאה נכרית, ואין נפקא מינה לו אם על ידי זה מסכן את אושרו ואושר הצד השני בחיים המשותפים עשיריות בשנים, הרי אין לאיש כזה כל רגש אחריות, ולא הערכה מתאימה וידיעה מה הם חיים משותפים... (אגה"ק, חלק ט', עמ' ק"ב, אגרת ב'תשכו, ההדגשה אינה במקור)

אנו רואים שגם כאשר הרבי דבר לאחת שהמיועד להיות חתנה אינו מסכים בכלל שתכסה ראשה, עם כל זאת הזכיר "מטפחת"! ולא זו בלבד אלא שדבר ראשון הזכיר מטפחת. "שהוא" - החתן - "אומר שאי אפשר לוותר ללכת בכיסוי ראש במטפחת", ורק אחר כך הזכיר "או בפאה נכרית", וזאת כאמור בזמן שהנידון הוא שהחתן אינו רוצה בכלל שתכסה ראשה! ואם כן, אין אפשר לבוא ולומר שכ"ק אדמו"ר אחז שאין ראוי לכסות הראש במטפחת, בזמן שכתב לכאלו שאינם חפצים כלל בכיסוי הראש, לכסות במטפחת, ועוד לפני פאה?! וכידוע כל מילה באגרותיו היו מדויקות להפליא, ובוודאי דייק בהקדימו המטפחת לפאה!

עדויות מנשי חב"ד שהרבי עודדם בחבישת המטפחת

גישה זו של הרבי למטפחת המכסה כראוי עולה גם מן העדויות הבאות:

● ספרה אשת הרה"ח רבי אוריאל צימער זצ"ל, אשר היא בעצמה זכתה להיות ביחידות עם בעלה אצל הרבי, כאשר לא יכלה לעמוד בלחץ שהלחיצו אותה נשים שהלכו עם פאה, ובפרט שגעררו בה שהיא עושה נגד רצון הרבי ונגד דבריו ושיטתו, עד שרצתה להחליף ממטפחת לפאה. לאור זאת שלח בעלה מכתב אל הרבי לשאול את חוות קודשו וכאשר יורה, כך יעשו.

המכתב הוכנס אל הרבי בחודש תשרי בין יום כיפור לסוכות, כאשר סדר יומו של הרבי היה עמוס עד למאד כידוע, ולא היה מקבל ליחידות פרטית במשך כל חודש תשרי, אך עם כל זאת קבע להם הרבי זמן מיוחד ליחידות, וקבל אותם בצורה יוצאת מן הכלל תוך הדגשה מפורשת שמחמת נחיצות העניין הוא מוצא לנכון להקדיש מזמנו בימים בוערים אלו, כדי להבהיר דעתו שיש לעודד ולחזק את כל מי שמכסה את ראשה עם מטפחת, כאשר היא אכן מכסה את שערותיה כראוי. ולכן - פנה הרבי - אל האשה הצדקנית הנ"ל - הוא מתכוון להציע לגב' צימער לא לשנות כי אם לחבוש מטפחת, כיוון שהם זקוקים בבית להשפעות בבני חיי ומזוני, וידוע מזוה"ק פרשת נשא (חלק ג', קכ"ו, א') עד כמה תלויות ההשפעות בתוספת הידור בעניין שערות האשה, לכן רצוי להחזיק בחומרא של כיסוי המטפחת כדי שהקב"ה ישפיע שפע רב לבית. שמיעת הדברים מפי קדשו של הרבי באופן ישיר ומשכנע, הקלה על הגב' צימער לעמוד בקשיים.

ואמר לה הרבי: אל תתביישי מכל המלעיגות עליך, ואל תתייחסי אל כל מה

שהן אומרות כאילו "בשמי", אלא תדעי ותזכרי תמיד שדעתי האמיתית היא לעודד ולחזק את מי שמשוגלת לכסות כל שערות ראשה כראוי עם מטפחת. הרבי הוסיף לברכה על עמידתה בניסיון, והפליג בדברים חוצבי להבות אש בגודל השכר והזכות של מי שאינה מתפעלת מהמלעיגות עליה, בפרט בדבר זה שחושבים שהיא אינה מתנהגת כראוי בזמן שהיא יודעת שאכן זו ההנהגה הראויה, והלוואי שירבו כמותה בישראל.

לאחר כל מה שדבר איתה הרבי, כאשר היא ובעלה קמו לצאת, עדיין לא נחה דעתו של הרבי, והוא קרא שוב לבעלה, ואמר כי ברצונו לומר לו כמה מילים אישיות, וכה היו דבריו: היות ואחרי כל מה שעודדתי והסברתי לאשתך, אני רואה שעדיין הדבר קשה עבורה, והיא זקוקה לחיזוק ועידוד מתמיד, לכן הנני עושה אותך שליח שתמלא תפקיד זה בנאמנות, ותמשיך לעודד אותה בכל עת מצוא לא להתפעל מהמלעיגות עליה, אלא להמשיך לכסות את ראשה עם מטפחת כראוי, גם כאשר היא נמצאת בין נשות חב"ד, וגם אם לא כולם מעריכות אותה כראוי. (עפ"י 'הצנע לכת' - מכתבי הרבי בנושא צניעות, עמ' ש"ו-ש"ז, הסיפור מאושר על ידי רבי טוביה בלוי, מתוך הספר "משבחי לרבי" להרה"ג מנשה לאופר שליט"א (נדפס תש"ס, פרק ד', עמ' 62-61))

● וכפי שמעידה גב' שרה נחשון תחי' מקרית ארבע- חברון, שהייתה עם בעלה ביחידות בשנת תשכ"ג כשעל ראשה כיסוי ראש של מטפחת. במהלך היחידות היא שאלה את הרבי אם זה בסדר איך שהיא לבושה, הרבי ענה להם: "הלוואי כל הנשים היו מכסות כך את ראשן, אך כיוון שרוב הנשים אינן עומדות בכך- ובפרט כאן באמריקה נשים אינן שומרות על כיסוי שיער מלא- על כן אני אומר לחבוב פאה". ('הצנע לכת', עמ' ש"ח)

● עובדה שהייתה עם אמו של אחד החסידים, רבי חנניא יוסף אייזנבך, אשר שאלה את הרבי האם לפי מה שמפרסמים, עליה ללכת בפאה? והשיב הרבי: "חס ושלום! לא נתכוונתי לאלו ההולכות במטפחות רק לאלו שיש חשש שבכלל לא ילכו בכיסוי ראש וכו'." ('משבחי לרבי', עמ' 62)

● לרב החשוב המפורסם לשם ולתהילה, רבי משה וובר זצ"ל, היה כואב מאד שמפרסמים כמה חסידים שצריך ללכת בפאה, והיה כואב מאד שאין להם דאגה אחרת רק להחליש "הצניעות" (אם כי בוודאי אין כוונתם הפנימית להחליש את הצניעות, רק לא מודעים לחומרא שבדבר), וכשניסו לברר אצל רבי משה האם באמת יתכן הפרסומים של מי מהחסידים, הרי כל לב יהודי מרגיש כי פאה פריצות היא, והיה משיב רבי משה זצ"ל על הפרסומים הנ"ל בסערה: "שקרים!" "שקרים!" (שם) וכן העיד שהיו ששאלו את הרבי על כך והרבי עודד ללכת עם מטפחת כשרצו לכסות כל שערות הראש כראוי ואין להן ניסיונות לגלות חלק מהשערות ח"ו (הכתר והכבוד עמ' תתפז).

לסיכום:

מהשיחות, המכתבים והעדויות הנ"ל ניתן ללמוד על דעתו הק' של הרבי בענין כיסוי ראש האשה: הדרך הטובה והעדיפה היא כיסוי הראש כראוי במטפחת, וזוהי הדרך שהורה לנשים המסוגלות לנהוג כך. אולם בגלל הניסיון שהיה לרוב הנשים בזמנו - להסיר את המטפחת בגלל הבושה - הורה לנשים לחבוש פאה (שהיתה בזמנו).

המציאות בימינו

אך כיום נשמעת פרשנות חדשה לדברי הרבי, כפי שהביאו באחד הספרים לבאר את "הכוונה" שבגללה אסר הרבי את המטפחת, בלשון זו:

"וכמו שהעתקנו לעיל מלקו"ש חי"ג ע' 187: "והרי רואים במוחש אשר לבישת כובע ואפי' מטפחת, משאירה חלק השיער אינו מכוסה, (עכ"פ במשך זמן קצר). זאת אומרת שעוברים על האיסור הגדול" (עכ"ל"ק)

(א) ומש"כ "על כל פנים משך זמן קצר", כוונתו לכך שאפילו אשה חרדית הלובשת מטפחת וכוונתה לכסות כל השערות, **(ב)** אבל טבע המטפחת שמחליקה קצת, ואז האשה מתקנת זאת בכל פעם מחדש. וכ"ז גורם שעכ"פ למשך זמן קצר מתגלה השיער כמה פעמים במשך היום, **(ג)** משא"כ בפאה נכרית... לכן מוכרחים ללבוש בדורנו פאה נכרית דוקא שרק היא מכסה את כל השערות ממש."

ואמרנו הבה ונבדוק האם כוונה זו אכן מופיעה בדברי הרבי:

(א) הרבי מדבר בשיחה על אשה שכל כוונתה הוא רק להסיר את המטפחת בכל הזדמנות שאינו דומה כלל למציאות של ימינו - של אשה חרדית שכל כוונתה הוא לכסות את ראשה כהלכה. וזל"ה"ק: "הסיבה האמיתית לכך שהיא אינה רוצה לחבוש פאה נכרית אלא מטפחת - כיון שיוודעת היא שבנוגע לפאה נכרית אין ברירה להסירה כשהיא יושבת במסיבה או הולכת בשוק, משא"כ בנוגע למטפחת יודעת היא שיש לה ברירה, שביכלתה להסיטה למעלה יותר ויותר, או לפעמים להסירה לגמרי, והרבה יודעות את זה מהמציאות" (א' דר"ח אלול תשי"ד, מתורגמת מאידיש בתורת מנחם חלק י"ב, עמ' 190 ואילך, ההדגשה אינה במקור)

* "ומה שכתב אודות החילוק בשייטל (פאה), וכיסוי על ידי מטפחת, הנה פשוט הוא שכשכיסוי הראש הוא במטפחת ופוגשים במכירה או ידידה הפשית, הנה לפעמים תכופות נשמטת (גלישט זיך אַראָפּ) המטפחת או שגם נעלמת כליל בכיס, משא"כ בשייטל שאי אפשר לעשות זה, ובמילא סו"ס הרגל נעשה טבע שני..." (מכתב מא' טבת, תשט"ו, אגה"ק, חלק י', אגרת ג'קנא, עמ' קפ"ו, ההדגשה אינה במקור)

דבריו של הרבי ברורים לעין כל, שכתב ש"פשוט" שפגישה עם "מכרה" או "ידידה חופשית", כלומר מדובר פה באחת שיש לה חברות חופשיות!!! והיה פשוט לאדמו"ר שבפגישה עמהן, היא תוריד את המטפחת, ורק אם תלך עם פאה, הוא מקווה שזה ישפיע עליה שיהיה "סוף סוף הרגל נעשה טבע", שלא תגלה את שערותיה. מובן לכל בר דעת שחשש זה אינו שייך בימינו, בפרט לא אצל נשים משלנו, שאין להן ידידות חופשיות, והמטפחת שלהן לא נשמטת או נעלמת בכיס. אדרבה, הן מעוניינת להדר.

(ב) הרבי לא אמר שטבע המטפחת להחליק מצד עצמה, אלא שהנשים אינן עומדות בניסיון, והן אלה שמחליקות אותה מרצונן (בגלל הבושה) וכך מתגלה להן חלק מהשיער. לא דובר כלל על מצב בו הנשים היו עושות את כל ההשתדלות הראויה, אך המטפחת מצד עצמה לא כסתה ראשן כראוי הרף השתדלותן.

וכן מדויק היטב בלשון רבינו:

זולה"ק: "כיסוי במטפחת בעוונותינו בדורות אלה, אינו מחזיק מעמד, כיוון שבכל פעם ופעם עומדת האשה בנסיון, אם לכסות כל שיערה או רק חלק מהם או כו', מפני שלא תתבייש מפני המלעיגים (אף שאינם אלא בדמיונה, או לפעמים גם במציאות) משא"כ בלבישת שייטל, הרי אי אפשר להסיר השייטל כשנמצאים במסיבה וכיו"ב...". (מכתב מי' אדר תשי"ח, אגרות קודש, חלק ט"ז, עמ' של, אגרת ו'קה, ההדגשה אינה במקור).

* "ומהעניינים שצריך להבטיח מראש, הוא נשיאת שייטל (פארוק)... והכרח הדבר בוודאי אינו צריך ביאור, ובפרט על פי הנראה בחוש שהנשים הצעירות היוצאות ידי חובתן בצעיף ובמטפחת, הנה זה לזמן קצר! נוסף שאפילו בזמן הזה עצמו פורצים הדבר לעיתים תכופות! והמפורסמות אין צריכים ראייה!" (מכתב מכ"ח מר- חשוון, תשט"ו, אגה"ק, חלק י', עמ' צ"ב, אגרת ג'ג, ההדגשה אינה במקור)

ומה שכתב שם ש"טבע המטפחת שמחליקה קצת, ואז האשה מתקנת זאת בכל פעם מחדש" מחילה מכבוד הרב, ואיני יודע היכן ראה הרב תיאור כזה ש"האשה מתקנת זאת בכל פעם מחדש" כי אינו מצוי כלל בבתים שומרי מצוות וכ"ש לא בקרב אנ"ש וחלילה לאמר כן. אדרבא, הדבר מבורר להיפך, ויבדוק ויראה הדבר פשוט. שהרי רואים היום ברוב ככל מנין ובנין מנשי הציבור החרדי בארץ ובחו"ל המכסות ראשן במטפחת שלא נראה אצלם "טבע המטפחת" להחליק שהרב מדבר, רק הכיסוי מוחזק היטב על הראש. וזה היה תמיד, ובפרט בדור האחרון שעם התפתחות הטכנולוגיה יש כיסוי ראש עוד יותר טוב ממה שהיה פעם ב"ה.

(ג) המטרה שבגללה העדיף הרבי את הפאה, לא היתה מכיוון שהיא כיסוי ראש "הרמטי" שאינו מותיר אף שיערה אחת בחוץ, אלא מכיוון שאותה אי אפשר להסיר בקלות (למי שמעוניינת בכך, לעומת המטפחת).

וזלה"ק: "ומה שכתב אודות החילוק בשייטל (פאה), וכיסוי על ידי מטפחת, הנה פשוט הוא שכשיסוי הראש הוא במטפחת ופוגשים במכירה או ידידה חפשית, הנה לפעמים תכופות נשמטת (גלישט זיך אַראָפּ) המטפחת או שגם נעלמת כליל בכיס, **משא"כ בשייטל שאי אפשר לעשות זה**, ובמילא סו"ם הרגל נעשה טבע שני...". (מכתב מא' טבת, תשט"ז, אגה"ק, חלק י', אגרת ג'קנא, עמ' קפ"ו)

ועוד יש להוסיף שהטענה כי הפאה היא כיסוי ראש "הרמטי" הסוגר על כל שערה ושערה **אינה עומדת במבחן המציאות**, ברוב הדגמים, וכך בצדדים. כל אשה שתהיה כנה עם עצמה תודה שמתראות לה שערות הראש כאשר היא חובשת פאה, שהיא אף לא מבחינה בהן בגלל הדמיון לשערות הפאה.

לסיכום:

מכל הנ"ל ניתן ללמוד על דעתו הק' של הרבי בנושא כיסוי ראש האשה: יש להסתכל על המציאות לאשורה, ואפילו כאשר המציאות מובילה לפתרון פחות מהודר, הרי שיש לעשותו כיון שזה הדבר הכי מציאותי. כלו', כיון שהמציאות שהייתה בזמנו, באמריקה לפני 50 שנה, הייתה שנשים התביישו ללכת עם כיסוי ראש, לכן אם ההוראה הייתה ללכת עם מטפחת - היה מדובר בהתעלמות מוחלטת מהמציאות. וגם מי שהייתה שומעת לכך הרי שכל הכיסוי לא היה כיסוי כלל, שהיו מורידות אותו כשרוצות וכו'. ושוב, זהו טעם מציאותי-מקומי לחלוטין ולא טעם מהותי-העדפתי.

במילים אחרות: החיסרון במטפחת הוא באשר לנסיון להורידה, ולא בחפץ ח"ו! והעדפת הפאה היא מפני ירידת הדורות ולא מפני שיש מעלה לפאה על מטפחת! מסקנא זו ניתן להסיק מכל התייחסויות הרבי לנושא כדלקמן. שאם מציאות האדם (היינו הנשים) היא שיבואו להקל בכיסוי ראש מפני המטפחת ודאי שיש להעדיף את הפאה (שהייתה באותו זמן!). ושיקול זה הוא עדיף מהאידיאל של כיסוי ראש כהלכה לכתחיל' שהיא המטפחת, ונמצאת מקלקל, וזה פשוט. כנ"ל שכאשר היה מדובר בנשים שלא היה אצלן הניסיון להסיר את המטפחת, להן הורה הרבי חד משמעית להישאר עם מטפחת ולא להחליף לפאה, כיוון שזוהי הדרך המהודרת והטובה יותר לכיסוי הראש.

יוצא לנו- שאם מציאות הדור היא הפוכה לגמרי: היינו, שב"ה 'אכשורי דרא' (בניחותא) והמציאות השתנתה לטובה, ובפרט בארץ הקודש קיימת התעוררות רבה להוספה ביר"ש ובהידור במצוות בכלל ובצניעות בפרט, וברור וגם פשוט מהמציאות (שכנ"ל היא האבן בוחן בסוגיא זו) שכיום לא שייך כלל החשש שמא יורידו את הכיסוי ראש מפני ידידה וכו' **שהוא** היה החשש העיקרי של הרבי, כעולה מהמכתבים, מפני שחל ב"ה שינוי

מבורך בהאדם ונשות ישראל יראות ושלימות וקושרות על ראשן מטפחות בשלימות ללא מורא וללא פחד, ובפרט בחב"ד שמקפידים ביותר שלא תתגלה אפילו שיערה אחת, נמצא שהחלש יעשה גיבור ו'אכשרי דרא' כנ"ל. לכן מובן שבגלל שהמציאות השתנתה, אם אשה תטען היום שרוצה לכסות כראוי במטפחת- זה יהיה אכן כך, ויש לאפשר לה זאת, ואפילו לעודד אותה, בהתאם לגישה של הרבי (כנ"ל). ועוד שנוסף כאן העניין שרואים מהמציאות שהפאה של היום אינה מוסיפה בצניעות בת ישראל, ואדרבה פורצת גדרות גדרי הקדושה והמסורת היהודית, כפי שיתבאר בפרקים הבאים.

א"כ, כאן טמונה גם התשובה לתמיהה (ואפילו תעלומה) שרבים רבים מאנ"ש מתהלכים עמה ללא תשובה: איך יכול להיות שפאה שאסרו אותה רוב רובם של הפוסקים, והמתירים התירו רק בגדר היתר בלבד למי שלא יכלה ללכת עם מטפחת מסיבות שונות כדלקמן - ודווקא את אותה פאה הרבי יתיר, ולא רק יתיר אלא אדרבה - יעדיף על מטפחת, ולא יסדר קידושין לאותה אחת שהולכת עם מטפחת?! וכי שתי תורות יש כאן ח"ו?!

וכן יש להבין שכיוון שבזמן שאמר הרבי את השיחות הנ"ל, המטפחת היה פתח להקל בכל הנושא של כיסוי ראש, ואלו שלבשו אותה היו נתונות ללחץ חברתי כל הזמן להורידה וכו' לכן הרבניות אם היו לובשות מטפחת - אף שוודאי שאצלן לא שייך המצב הנ"ל ח"ו - היו מלמדות את שאר הנשים לעשות כן, והן (שאר הנשים) היו נכשלות ולא היו עומדות בניסיון. לכן לבשו פאה כדי שלא להעמיד את שאר הנשים בניסיון המטפחת שהיה בזמנו ומקומו, וכן הורה הרבי פעמים מסוימות לנשות רבני חב"ד כדי להשפיע אצל אחרות.

פרק ג'

מהו האיסור בגילוי שערות הראש אליו התייחס הרבי?

מהי שיטת הרבי באיסור גילוי השיער ע"פ ההלכה?

בשיחות מדבר הרבי אודות האיסור של גילוי הראש, כפי שמופיע בציטוטים הבאים:

* "ומה ששואל חוות- דעתי אודות ענין דכיסוי הראש, פליאה לי על השאלה בזה, ובפרט בצורתה כמו שכותב שתלבש פארוק (פאה) שכל הראש יהיה מכוסה רק שתי אצבעות מלפנים מגולים, שאינו מובן את מי רוצים לרמות בזה, דפשיטא שלא את הכל יכול ואפילו לא את העולם, כי אם את עצמו. ומה התועלת בכגון דא. ומובן שזהו רק בתור סניף דסניף כי הרי הדין מפורש בשו"ע ובמילא אין מקום לשאלה וספק, ומובטחני שבדרכי נועם בפעם אחר פעם הדיבור בזה תסכים המדוברת לדעתו הרצויה בזה." (כ"ח אלול תשי"ד, אגה"ק ח"ט, ע' שכ"ה)

* "בעצם העניין בלבישת פאה נכרית, ולא להסתפק בכובע ומטפחת, מבואר ההכרח בזה בכמה מקומות. והרי רואים במוחש אשר לבישת כובע ואפי" מטפחת, משאירה חלק השיער אינו מכוסה, על כל פנים במשך זמן קצר, זאת אומרת שעוברים על האיסור הגדול, וכהפסק דין בשו"ע או"ח סי' ע"ה. וגודל הענין מובן גם מגודל השכר על קיום הציווי, כפי שנצטוונו. וכלשון הזוהר הקדוש (ח"ג, קבו.) מתברך בכולא, בברכאן דלעילא ובברכאן דלתתא, בעותרא בבנים ובבני בנים" (אגרות קודש חלק י"ט, אגרת זתכ"ה, מ" אלול תש"כ, "ליקוטי שיחות" חלק י"ג עמ' קפ"ז, ההדגשות אינן במקור).

הרבי בדבריו מזכיר גם את פסק השו"ע וגם את דברי הזוהר, ועלינו להבין מהי מטרת הרבי בכיסוי הראש: האם להימנע מהאיסור המופיע בפס"ד בשו"ע או כדי לזכות לקיים את דברי הזוהר (שמחמיר יותר)?

בנוגע לפס"ד השו"ע- דעת הרבי כדעת הצ"צ, שיש איסור לגלות אפילו חלק מהשערות ברשות הרבים.

בנוגע לדברי הזוהר - נביאם במקורם (תרגום מהזוהר חלק ג', פרשת נשא): "אמר רבי חזקיה: קללה תבוא לאדם אשר מתיר לאשתו, שיראה שיערה לחוץ! וזהו אחד מכללי צניעות הבית. אשה המוציאה משיער ראשה לחוץ, כדי להתייפות, גורמת לביתה מסכנות, בגללה, בניה לא יהיו מחשובי הדור, דבר אחר שורה בגינה בבית. - מי גורם לכל זה? השערה ההיא שנראתה חוץ לראשה. אם בבית כך, כל שכן בשוק! אמר רבי יהודה: שיער ראש האשה המתגלה, גורם ש'השיער האחר' (= הקליפות וה'סטרא אחרא') יתגלה ויפגום!... צא וראה כמה פגמים גורמת שערה של אשה: גורמת (פגם) למעלה, גורמת למטה, גורמת לבעלה שיתקלל, גורמת מסכנות... ה' ישמרנו!... "עכ"ל.

כלומר הזוהר מחמיר כאן בשני דברים: א. שאף מעט שערות אסור שיתגלו ב. שגם בביתה צריכה האשה להיזהר שלא יתגלו משערות ראשה, וכעין זה ההנהגה של קמחית: "ת"ר שבעה בנים היו לה לקמחית וכולן שמשו בכהונה גדולה אמרו לה חכמים מה עשית שזכית לכך אמרה להם מימי לא ראו קורות ביתי קלעי שערי" (ביומא, דף מ"ז ע"א). כלומר, אף שמן הדין אין בכך איסור, וכלשונו של "הצמח צדק" - "שממנהג צניעות אמרה קמחית", מ"מ הזוהר מחמיר בכך ביותר.

לאחר שלמדנו את חידוש הזוהר ומהי ההלכה, נוכל להבין את המכתב שהובא לעיל:

הבעיה שהרבי רצה לפתור היא כלה"ק: "שעוברים על האיסור הגדול, וכהפסק דין בשו"ע או"ח סי' ע"ה", כלומר אין כוונתו לחבוש פאה כדי לקיים את דברי הזוהר, אלא שבחבישת הפאה נמנעים מן "האיסור הגדול" של שו"ע, לגלות את שיער הראש ברשות הרבים.

וזה שמביא הרבי את הזוהר בחלק מהמכתבים, הקורא יראה, שאינו כטעם לחבישת הפאה, אלא לנתינת חיזוק בכלל, בעניין כיסוי הראש, שמי שתימנע מהאיסור של גילוי השיער גדולה זכותה כמו שכתב בזוהר, וזה פשוט. כפי שמצאנו שגם לגב' צימער שאותה עודד בלבישת המטפחת, אמר הרבי שבכדי לקבל השפעות בבניי חיי ומזוני עליה להחזיק בחומרא של כיסוי המטפחת, לפי הזוהר שתולה את ההשפעות בהידור בכיסוי שיער האשה.

לסיכום: דרישת הרבי מנשות חב"ד לחבוש פאה לא נבעה מהרצון להרויח את חומרת הזוהר, כפי שמנסים להציג זאת היום, אלא דאגתו וחרדתו הייתה מהאיסור הגדול לגלות שערות הראש. ובהביאו את דברי הזוהר, כוונתו היא כדי להדגיש את גודל השכר למי שתקפיד בכך.

• ועוד, שמצד הסברה יש לומר שלא ייתכן שהרבי דרש הקפדה על דברי הזוהר שלא תתגלה שום שיערה, מנשים שהיו ברמה רוחנית שמסוגלות להסיר את המטפחת לעין כל, כמובא לעיל.

• ועוד שיש נפקא מינא גדול בהבנת דברי הרבי אם התכוון לחומרת הזוהר או ל"האיסור הגדול" שבשו"ע, כי ע"פ דרישת הזוהר יוצא שהאשה צריכה להקפיד אפילו בתוך ביתה, שלא יהיה פחות זהירות מהרחוב. אך אנו רואים שבכל התייחסות הרבי לנושא זה, לא הורה על חבישת הפאה גם בבית, ולא הנהיגו בחב"ד לחבוש פאה בבית מסיבה זו, ולא רק בפשוטי העם אלא גם נשות הרבנים ועד הרבנית בעצמה שלא הקפידה בזה. האם יש איזה ספק ח"ו שבבית הרב לא ינהגו כהרב? אלא שע"פ מה שראינו מובן הסיבה לדבר כי סיבת ויסוד העדפת חבישת הפאה, היתה מעיקרא רק בשביל הסרת מכשול שברשות הרבים וכנ"ל "שעוברים בזה על האיסור הגדול שבשו"ע".

• על פי הניסיון אין הבדל בגילוי שערות בודדות בין פאה למטפחת, ובשניהם

כשיש חוסר תשומת לב, עלול להתגלות השיער מאחור, מלמעלה ובצדדים, רק שבפאה אינו ניכר כל כך כבמטפחת. ומצד הזוהר החומרה היא אפילו כשהשיער אינו ניכר כלל, ממילא גם בפאה זה אותו דבר.

• ועוד, כיון שדעת רוב הפוסקים לאסור כליל את חבישת הפאה, וכיצד ייתכן שהרבי יעדיף את שיטת המתירים רק כדי להרוויח את חומרת הזוהר? נמצא אם כן שבאמת חבישת הפאה אינה מועילה בכדי לשמור על חומרת הזוהר, אלא הדבר תלוי ביראת שמים של האשה, עד כמה שהיא שמה לב ומדקדקת שלא יתגלו שערותיה. את דברי הזוהר ניתן לקיים באותה מידה (ואפילו יותר, כיוון שניתן להבחין בשערה) עם מטפחת מהודרת המכסה היטב את כל שערות הראש.

פרק ד' אלו פאות הרבי התיר?

הפאות שעליהן הרבי דבר ואותן הוא התיר היו שונות בתכלית מהפאות שיש היום. כפי שניתן לראות מהמקורות הבאים על אילו פאות הרבי דבר, וזלה"ק:

• "זה שאשתך מקבלת על עצמה ללבוש פאה נכרית, בלב שמה, והיא לא תתבייש מאלו שאולי יצחקו מזה - תהיה זכותה גדולה..." (מכתב מכ"ה שבט תשי"ד, אגרות קודש חלק ח', ע' קצב, מאידיש)

• "כאשר אשה יהודי' הולכת בשוק ללא פאה נכרית, אין שום חילוק בינה לבין נשים אחרות, אבל כשהיא הולכת חבושה פאה נכרית, אפשר להכיר שהיא אשה יהודי' אדוקה בתומ"צ. אמנם אין צורך להכריז בשוק "אני אדוקה בתומ"צ", אבל... וכי ממי מתביישים, מהחברה או מפלוגנית בת פלוגנית?... אפילו הרפורמים אינם אומרים שחבישת פאה נכרית היא "אנטי-מוסרית"; הם אומרים רק שזוהי "אופנה ישנה". וא"כ, ממה חוששים? - יאמרו שהולכת כאן בת ישראל". (שיחת קודש מר"ח אלול ה'תשי"ד, שהוגעה על ידי הרבי באידיש, ונדפסה בהוספות ללקו"ש חיי"ג ע' 188 ואילך, ותורת מנחם חלק י"ב, עמ' 189)

מהדברים הנ"ל ומעוד כיוצא בהם, נראה על איזה סוג פאה דבר הרבי: א. פאה הנראית כדבר זר על הראש ואינה דומה לשיער טבעי של אשה, וכלשונו הק': פאה שהלובשת ניכרת כ"אשה יהודי' אדוקה בתומ"צ", או בלשון אחר שניכר בה "שהולכת כאן בת ישראל".

ב. ששייך להתבייש בה, ונחשבת בעיני העולם ל:"אופנה ישנה".

האם אפשר לדון מזה לפאות של ימנו?

ההתפתחות הטכנולוגית שכבשה את עולמינו בעשורים האחרונים לא פסחה על תעשיית הפאות. בעקבות התפתחות זו (שהחלה בסביבות שנת תשנ"ח), חל כיום בתחום הפאות שינוי מהותי (ומי שסובר אחרת- מרמה את עצמו בלבד), עד כי הפאות הנפוצות היום (62 שנה! לאחר השיחה והמכתבים הנ"ל), שונות בתכלית מהפאות שהיו בעבר, והקשר היחיד ביניהן הוא רק השם: "פאה" שנותר כבימי קדם. יותר מכך, הפאות של ימינו הינן ההיפך הגמור מסוג הפאה עליה דבר הרבי:

א. הפאה של היום עשויה משער טבעי ומטרתה להידמות לשיער האשה, עד כדי כך שמתרחש ההיפך מהאמור בשיחה: אי אפשר להכיר שהיא "אשה יהודי' אדוקה בתומ"צ"! האשה מידמה באמצעותה לנשות הרחוב, ואף עולה עליהן בטיב וביופי שיער הפאה...! וכל אשה החובשת פאה תודה

בכך שהיא זקוקה במקרים מסוימים להסברים ולהוכחות שהיא יהודייה אדוקה, הנשואה כדת משה וישראל, שכן זה לא "ניכר" כל כך. ועליה להסביר כי מה שיש לה הוא אינו שיערה הטבעי, אלא חיקוי מדויק ויותר מוצלח שלו. (על כך בהרחבה בפרק ו- עובדות מהשטח)

ב. הפאה של היום עשויה בצורה אופנתית ביותר, והינה מגרה ומושכת. פשוט הדבר שהמטרה העומדת לנגד עיני היצרנים הנוכריים אינה לייצר לבת ישראל כיסוי ראש צנוע והולם, אלא: כיצד בעזרת טכניקות ומומחיות, להפוך אותה למוקד למשיכת תשומת לבם של הגברים בהרהורי עבירה. כלומר, חוץ ממה שזה נראה כשיער טבעי, יותר מזה ששיער זה מדמה אותה לסגנון הרחובי הפרוץ ממש, וכלשון הגאון רבי שמואל וואזנר זצ"ל: "כאחת השחקניות מהרחוב התחתון... כבת פריז..." רח"ל. סעיפים אלו מתבארים בהרחבה בפרק הבא.

עדויות לכך שהפאות שהיו בזמנו של הרבי, היו שונות לחלוטין מהפאות של ימינו. כדלקמן: (בנות מדברות על עצמן, עמ' 194 ואילך)

- הגר"ש וואזנר זצ"ל: "הפאות המשוכללות ביותר שהיו לפני 60 שנה בעיר מודרנית וינה, אפשר היה להכיר ממרחק שאין זה שיערה, כי לא היה להם את תכונות השיער. אבל הפאות של היום הם ממש כשיערה!! וגם מבחינת צורתן ועיצובן של הפאות ברובן הגדול הנם מחוץ לגדרי הצניעות..."
- הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל: "מי שלבשה פעם פאה, כל אחד הבחין ממרחק שזו פאה, זה היה נראה דומה לקש, כמו אניצי פשתן. אבל היום, נכנסים אלי נכדות וכו' ואני לא יכול לדעת אם זה פאה או לא, כי בפאות של היום אי אפשר לדעת אם זה פאה או שיער..."
- הגאון בעל ה'נתיבות שלום' מסלונים זצ"ל: "הפאות של פעם היו נראות כמו שטריימל על הראש".
- רבי אליעזר דינר: "המבוגרים שבינינו בוודאי זוכרים כיצד הייתה נראית צורת הפאות שהלכו בעבר, לפני שלושים וארבעים שנה, שהיו השערות יציבות ועומדות במקומם כמקשה אחת, ולא כצורת הפאה שהולכים בה היום שהשערות מתפשטות להלך מן הראש ונעות ונדות, אשר פאות אלו מנוגדות לצניעות, גם כשאינן ארוכות... וברור שפאות אלו לא שיערום אבותינו ורבותינו".
- הגברת רוחמה שייך: "... פאות חבשו רק נשים מבוגרות, והן נראו זהות כולן". עד כאן מתוך הספר.

המרחק בין הדורות הוא עד כדי כך שכיום בהליכה עם פאה, אין לאשה כלל את הניסיון ומלחמת היצרים עליהם דבר הרבי, ההיפך הוא הנכון. לשים פאה היום זה רצונה הטבעי של האשה; בפאה היא תהיה מקובלת בציבור הרחב, כלל לא יצחקו ממנה, להיפך היא רק תצבור מחמאות (ה"י).

כלומר, הניסיון לעשות את רצון ה' ולשאת זאת בגאון, נשאר כבעבר ניסיונה של בת ישראל, אך היצר הרע בא באלגנטיות והחליף את היוצרות. אם בעבר לצאת עם הפאה המיושנת היה דבר שכרוך במס"נ לאשה, הרי שכיום, לצאת במטפחת הקשורה כהלכה ולהמירה בפאה מודרנית היא היא הגבורה והמסי"נ. ומה נשאר לעשות עכשיו? לא להתבלבל.

וכפי שנכתב בא' הספרים על ניסיון זה של דורנו: "... אך פשוט שהשייטלעך של היום לא עלה על שום א' להתיר כי היום משתדלים בכל עוז שהשערות יהיו בדיוק כמו השערות העצמיים וכאילו הולכות בגילוי הראש ממש לגמרי או למחצה לשליש או לרביע.. וניקה לדוגמא אם יזדמן שא' מאיתנו השומר שבת ואוכל כשר ומניח תפילין יבוא בין עשרת אלפים מחללי שבת ואוכלי טריפות האם יתבייש להכריז בקול רם ולהראות לכולם שהוא אוכל כשר ושומר שבת... וכן בענייננו, הלא ידוע אשר בת ישראל צריכה לילך בכיסוי ראש, אבל מלבוש השייטל וחצי שייטל נובע מהרצון להיות נראה כאילו היו השערות מגולין לגמרי או לחצאין או במקצת, ולמה רוצים זאת, כי בחוץ מסתובבות הצופות בגילוי שער ממש לגמרי או לחצאים ורוצים להיות נראה כמותן. אך הלא אי אפשר כי אסור לגלות שערות, א"כ עושים שלכל הפחות יהיה נראה כאילו הוא כך, דהיינו שזה החציפות נאה ויאה ורוצים לכל הפחות להתדמות לזה אם אי אפשר לגלות את השערות ממש, והלבוש היהודי דהיינו כיסוי הראש הוא מכוער ומתביישים איתו, כי אילו היה הלבוש היהודי חשוב, הלא אדרבה היו רוצים להתדמות להלבוש היהודי." עכ"ל.

האם הרבי התכוון גם לפאות זמנינו?

• יש שרוצים ללמוד מדברי הרבי, הלילה, שאשה יכולה ללכת ברשות הרבים בפאה היפה של ימינו, מכך שאמר הרבי: "שאפשר להשיג פאה נכרית בכל הצבעים, והיא נראית יפה עוד יותר מהשיער שלה עצמה" (אלול, תשי"ד)

וברור לכל כי משפט הנאמר בשנת תשי"ד (!) למטרת שכנוע הנשים ללכת בכיסוי ראש ולא בשיער עצמן, אין בו כדי להתיר את פאות ימינו! שהרי בתחילת אותה שיחה ממש מדבר הרבי גם על הבושה הכרוכה בחבישת הפאה שהיתה נחשבת ל"אופנה ישנה", ועוד הוא העיקר שעל ידי הפאה של אז, כלה"ק: "אפשר להכיר שהיא אישה יהודיה אדוקה בתומ"צ", דבר שנשים חששו ממנו, ולכן היה לצורך גדול בשכנוע הנשים לקיים ענין זה. כלומר הפאה שעליה דבר הרבי הייתה כנ"ל: א. ניכרת שהיא משיער זר ואיננו משערה הטבעי של האשה, ב. היא לא הייתה אופנתית, ג. היא לא הייתה מביאה לידי הרהור. תנאים שאינם מתקיימים בפאות של ימינו. כפי שעולה ממכתבים נוספים, הרבי שולל מכל וכל הליכה לפי צו האופנה, וזה לשונו: "האופנות חסרות הבושה בבגדי הנשים, שנועדו לעורר את הרבדים הנמוכים ביותר של הנפש הבהמית, מביאות לידי ביטוי את

ההתדרדרות של העולם ה"מודרני" בכל הקשור ליסודות מוסר בסיסיים..."
(ממכתב ז' אדר א' התש"ל, ל"מרכז העולמי של נשי ובנות חב"ד")

וכן הרבי שולל הליכה של האשה בלבוש בולט ומגרה, וזה לשונו: "שהלבושים הם באופן שאינו בולט ואינו מגרה ופועל היפך הצניעות בנוגע למחשבה דהאנשים, אלא אדרבא, באופן המדגיש ש"כל כבודה בת מלך פנימה" (קונטרס מעייני הישועה- ה'תנש"א). וכפי שכ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" כתב אודות שערות האשה: "וצריכה להיזהר ולכסות כל שערה, שהרי זהו ערווה ותאווה, ואיך תעורר תאווה לבני אדם" (שער המילואים, שו"ת, סימן מ"ה)

יוצא לנו שהאמור לעיל: "והיא נראית יפה עוד יותר מהשיער שלה עצמה" לא מדובר על יופי שמגרה היצרים וח"ו להרהר אחר הרבי בזאת, ולמצוא היתר בדבריו לפאה של ימינו המושכת את העין, ומהווה קישוט עצום לאשה. שכן, ההתקשטות ברשות הרבים אסורה לאשה מכל וכל, ואלו דברים מפורשים שאין בהם מחלוקת כלל ויפורט להלן.

איסור ההתקשטות ברשות הרבים

• אמרו במדרש (תנחומא פרשת וישלח): "לא ניתנו תכשיטים לאשה אלא שתהא מתקשטת בהם בתוך ביתה".

• וכן אמרו בזוהר הקדוש (שיר השירים דף פו: בתרגום ללשון הקודש): "מכאן אנו למדים שלא תראה האשה בתכשיטיה ובתיקוניה רק כשהיא עם בעלה אז תראה ותתקשט כראוי לה".

• ב"משנת חסידים": "מיבעי לה לאשת איש הנכבדת דבהיות לבושה ממשבצות זהב תהיה פנימה למצוא חן בעיני בעלה שלא תתגנה עליו, ולא תצא בהם לחוץ למצוא חן בעיני הבריות, דאין זה כבודה כי אם קלון הוא לה כי מגרה בהם יצר הרע". (ספר 'חזה ציון' לבעל ה'משנת חסידים' על תהילים פרק מ"ה)

• פרי מגדים: "ומה שאמרו חז"ל אשה לקשט- לפני בעלה, וודאי כל בנות ישראל כשרות ומתקשטות לפני בעלה, לא ח"ו בפני אחרים". (ספר 'אם לבינה' לבעל 'פרי מגדים' ערך צעף).

• שבט מוסר (פרק י"ז): "אשה צנועה אשר יראת אלוקים בלבבה ראוי שתתקשט עצמה בביתה כדי שלא יתן בעלה דעתו באשה אחרת, אשה שהיא יוצאת בחוץ מקושטת היא חוטאת ומחטיאה אחרים".

• ובאורחות צדיקים (שער הגאווה) כתוב: "האשה המתקשטת לפני האנשים בזה היא מזלקת לבם ומכנסת הרהורים בלבם, ובזה עונשה גדול מאד שהיא נותנת מכושול לפני רבים".

• אגרת התשובה לרבינו יונה (אות ע"ח ובדפ"א נ"ח): "וצריכה האשה שתהא צנועה ונזהרת שלא יסתכלו בה בני אדם חוץ מבעלה שהמסתכלים בפניה או

בידיה יורדים לגהינום. והיא ענושה בעונש כל אחד ואחד מפני שהחטיאה אותם ולא נהגה צניעות בעצמה ונכשלו בה ע"כ.

● חסד לאלפים (או"ח סי' ג'): "כמעט כל עונש האשה בעולם הבא וזכייתה בעולם הבא תלוי בצניעות! ולכן כל אשה המרבה להיזהר בדרכי הצניעות הרי זו משובחת".

● וכן נפסק בהלכה: "אסור לאשה לצאת בחוץ מקושטת בתכשיטין בגלוי אלא אם כן מכוסות מעליהן בבגד עליון, והוא ע"פ מה דאיתא בחז"ל (ירושלמי שבת פ"ו הל' ד', תנחומא וישלח ו', עיי' בקונטרס "קול קורא" שמרחיב בנושא זה, ואכמ"ל)

● וכתב בספר חוט שני (לאבה"ע סי' כ"א, בהקדמה שם) בזה"ל: מקובל בעולם הצניעות שנערות לא עוסקות בכחל ושרק (ועם כל זה יעלת חן, שם) ויש בזה עדות על אי הכרה ב"עולם הרחוק מצניעות" (כלומר שאין אנו מתחשבים כלל עם אנשי עולם הפריצים אלא אנו נשארים בדרכי וצורת הצניעות הישנה של פעם) וזאת חובתנו להתרחק מכל הרגשה של שייכות להנהגה של חסרון בצניעות, ובנות ישראל המדקדקות בצניעות יהיו מבנות ציון היקרות המעמידות את בית ישראל, עכ"ד שם.

למרבה הצער, הבורות בנושא הולכת וגדלה עד שהומצאו סיבות נוספות לשיטתו של הרבי להורות לנשים ללכת בפאה, באופן המשים את תורת הרבי ללעג וקלס ה", כפי שמצאנו באחד מן הכתבים של צעירי חב"ד: "...הרבי תמך בחבישת פאה נכרית נאה, דווקא משום היותה אטרקטיבית יותר ומשום שקל יותר לשכנע אשה צעירה לחובשה", עם הזמן, הומצאו סיבות נוספות הרווחות בקרב הציבור, לדוגמא: באמצעות הפאה היפה תרגיש האשה בנוח יותר בין נשים שאינן דתיות, דבר שיקל עליה בהשפעתה עליהן, ועוד ועוד.

מתוך העיון בשיחות שפורטו לעיל, מובן כי תירוצים אלו הומצאו על ידי חסידים, בכדי ל"התיר" את הפאות של היום. אך אין להם שום מקור בשיחות במכתבים ובמציאות שהייתה אז, שהאשה התביישה ללכת עם פאה שמא יצחקו ממנה, דבר שבהחלט לא היה קל לשכנע אותה לעשות. כנ"ל. כמה מצער שמשתמשים בשמו הק' של הרבי בכדי להתיר לעצמם הליכה בפאות נאות המנוגדות לדעת תורתנו הקדושה, השוללת מכל וכל את ההתקשטות בפני זרים.

כפי שכבר אמר אחד מגדולי ישראל האחרונים: "כי אין ללמוד הלכות אלא מתוך השו"ע והפוסקים ולא ממה שרואים אצל אחרים ואפילו גדולים וטובים, וכל שכן שלא להקיש מהנהגות שנהגו בדור אחד ולהעתיקם לדור שאחריו בלי שום עיון והתבוננות..."

לסיכום:

לא ניתן בשום פנים אופן להשתמש בשמו הק' של הרבי בכדי להתיר את הפאה של ימינו, כיוון שהינה ההיפך הגמור מהפאה שעליה הוא דיבר. לפיכך, כל

חסידת חב"ד המעוניינת ללכת בפאת זמנינו אינה יכולה להישען על דבריו של הרבי. ויש להוסיף מדברי הרבי: "בענייני צניעות וכיוצא בזה, נוסף על גדרי צניעות שאין לשנותן בכל מקום, ישנם גם כן פרטים התלויים במנהג המקום- תלויים להחמיר, אבל לא להקל כמובן- הנה בזה על כל רב ומורה הוראה במקום לברר ולהורות בנוגע לפועל". (אגרות קודש, חלק כ"ז, עמ' רנ"ו).

מפרק זה הושמטו תמונות מהחסידים בניו יורק ומבית אדמו"רי חב"ד, כיוון שהוחלט שלא להכניס בקונטרס תמונות כלל. לכן, אם יש מי שרוצה לומר שהמציאות אז הייתה שונה ממה שכתוב כאן, יכול לפנות אלינו ונראה לו התמונות.

פרק ה' מה דינן של פאות ימינו?

מהי מטרת כיסוי הראש?

בכדי להבין את דינן של פאות ימינו, יש להקדים על מצוות כיסוי הראש בכלל. עלינו לברר מדוע הצטווה האשה הנשואה בכיסוי הראש, מהי המטרה בכך?

למעשה מצות "ופרע ראש האשה", איסור גילוי שערות הראש, ברשות הרבים הוא חיוב מדאורייתא, שנאמר: "ופרע את ראש האשה" (במדבר ה', י"ח) והוכיחו מכאן חכמינו (כתובות עב, ע"א): "מכאן אזהרה לבנות ישראל שלא תצאנה בפרוע ראש".

הנה אף שנאמרו כמה וכמה מעלות למצוות כיסוי ראש האשה, מ"מ מטרת המצווה היא להוסיף צניעות ושמירה לאשה הנשואה. כלומר, להצניע ולהסתיר מעיני זרים את הנוי והיופי המתווסף לה ע"י השיער. נציין כמה הוכחות לכך:

- הגמרא בברכות (כ"ד ע"א): "שיער באשה ערווה". במשל המופיע בשיר השירים, שבו משבח החתן את הכלה ביופייה ובמידותיה הטובות, אחד השבחים המומחשים באופן ציורי הוא יופי שיערה, שנאמר: "שערך כעדר העיזים שגלשו מהר גלעד" (שה"ש ד', א'). בשיער ראשה של האשה יש נוי מיוחד, ועל כן הגדירוהו חכמים כערווה, בגמרא (שם) ישנה סוגיה של איסור אמירת דברים שבקדושה כנגד דברים הגורמים לידי הרהור, ובכללם: טפח באשה, קול באשה, שיער באשה, וכן נפסק בשו"ע בהלכות קריאת שמע.

- השולחן ערוך כתב את דין כיסוי הראש בין שאר ההלכות של איסורי הסתכלות (אה"ע, כא, ב.) וז"ל: "זהמסתכל באצבע קטנה של אשה ונתכוון ליהנות ממנה כאילו נסתכל בבית התורף, ואסור לשמוע קול ערווה או לראות שיערה. לא תלכנה בנות ישראל פרועות ראש בשוק אחת פנויה ואחת אשת איש..."

- וכן הרמב"ם כתב את דין כיסוי הראש בין שאר ההלכות של איסורי הרהור (אסו"ב, כא, יז)

- בזוהר הקדוש מבואר שאחד מהדברים שמביאים לידי מכשולות הוא שיער מתוקן (ויצא קמח:)

- שו"ע אדמו"ר הזקן (סימן ע"ה, ס"ד): "שיער של אשה שדרכה לכסות

הערווה היא מפני שמביאה לידי הרהור ואסור לקרות או להתפלל כנגדה על דרך שנתבאר, אפילו היא אשתו".

• הצמח צדק: "וצריכה להיזהר ולכסות כל שערה, שהרי זהו ערווה ותאוה, ואיך תעורר תאוה לבני אדם" (שער המילואים, שו"ת, סימן ה')

• התרומת הדשן כתב: "דוודאי איסור גילוי הראש דאשה איננו אלא משום פריצותא דגברי (להרחיק ממנה אנשים) (סימן י').

• שו"ת 'שנות חיים' למהר"ש קלוגר, (סימן שט"ז): "דברי עיקר האיסור שלא תצא האשה בשערה, מכח שיבוא לידי הרהור דברים ולידי פריצות".

ויש בידנו עוד הרבה מקורות בזה, וזה פשוט, והגם שנאמרו במצות "כיסוי הראש" גם הסברים נוספים, אך בטעם זה (שהוא ע"פ הפשט וההלכה) אין חולקין ועוררין והוא ברור ופשוט.

המסקנה המתבקשת:

אין ספק שהמצווה המוטלת על אשה נשואה לכסות את ראשה אינה נמנית בין החוקים- דהיינו מצוות שאין באפשרותנו להבין את טעמן (כגון: בשר בחלב, שעטנז), אלא שייכת למשפטים- למצוות שהאדם יכול להבין את טעמן בשכלו. אחד ההבדלים בין חוקים למשפטים, נוגע לאופן המחשבה שעלינו להשקיע בישומן. לגבי חוקים- מה שנדרש מאתנו הוא להקפיד למלא בדיוקנות אחר ציווי התורה כפי שפרשו לנו אותו חכמינו. לעומת זאת, לגבי משפטים מצפה מאתנו הקב"ה שנתבונן בטעם המצווה, ונימנע מעשיית דברים הדומים לאיסור ועלולים לגרום לתוצאה שלילית דומה לזו שהאיסור עצמו מביא לה.

ברור אם כן שכדי לקיים את מצוות כיסוי הראש כראוי יש לשים לב לרוח הדברים, ולהקפיד שכיסוי הראש יהיה כזה הממלא את המטרה לשמה נועד. כל בר דעת מבין שאם מטרת מצוות כיסוי הראש היא שלא "תעורר תאוה לבני אדם" כנ"ל, אזי בוודאי שיש לכסות את הראש באופן ההפוך מזה- כיסוי צנוע שלא יביא ח"ו לידי הרהור של אחרים בה. כשם שבגד המכסה את הערווה, כאשר הוא עשוי בגזרה או בדוגמא שנועדו לגרות הסתכלות על האשה- הוא אסור, כך הוא לגבי כיסוי ראש- כאשר הוא עשוי למטרת גירוי והסתכלות, הוא אסור. היות והוא מהווה סתירה חמורה למטרתה של מצוות של כיסוי הראש- צניעות, והדברים פשוטים וברורים.

כמה פרטים הנידונים בפוסקים בנוגע לפיאות של זמן זה:

1. הפאה של ימינו עשויה משיער טבעי הדומה בתכונותיו לשיער אשה עד שנראה כשערה שלה. ואין להשיג כבר פאה שאינה במראה טבעי. (לקמן פרק ו') הפאה של ימינו עשויה מרשת אשר דרכה מושחלות שערות (כעין רשת רקמה). הפאות הרגילות והפשוטות עשויות בצורה כזו, שבכל נקב מושחלות כ-5 עד 7 שערות הנותנות לפאה עובי כלשהו, אך היום השכלול

גדל - עד כדי כך - שמייצרים היום פאות עם רשת ניילון או משי שחוריהן קטנים מאד (כעין נפה של משי) שבכל נקב, מחמת גודלו הזעיר, מושחלות שערה אחת עד 3 שערות בלבד !!! כתוצאה מכך כמות השיער קטנה

באופן משמעותי והפאה מונחת נמוך וקרוב מאד לראש, מה שנותן לפאה להראות זהה לשיער אמיתי ואף יותר מכך, כי גם סוג ומראה השיער השתנה לאיכות שונה, ככל מוצר אחר בשוק הייצור.

זאת בניגוד למה שהיה מקובל בכל הדורות ובכל קהילות האשכנזים, שהיה פשוט לאסור ברשות הרבים אפילו רק סרט משי בצבע הדומה לשיער (ואילו פאה הם מלחזכיר), כמובא בדברי מהר"י מינץ קציניעליבויגען (שהיה בן דורם של בעל הש"ג והרמ"א) בדרשות בדרוש הראשון (נדפס בשנת שנת"ד בוונציה) וז"ל: "ואבותינו ואבות אבותינו הקדושים בכל קהילות אשכנזים מחו בדורותיהם שלא יישאו על ראשם אפילו הבינדי ממשי שהגוון שלו דומה לשיער". עכ"ל.

ועיין לקמן במקורות נוספים מהאחרונים בעניין זה, ובראשם הרב מרדכי שמואל אשכנזי ע"ה, רבו של כפר חב"ד.

אף אם ירצו לטעון שהפאה של היום על אף שהיא משיער טבעי, היא כן מופקת בציבור כפאה ולא כשיער, בכל זאת:

א. המראה שלה הוא של שיער טבעי שנאסר כנ"ל.
ב. בציבור הכללי הם חושבים אותה כפנויה לכל דבר, והדבר מבורר אצלנו מהרבה סיפורים ועדויות מבוררות שהגיעו לידנו ונפוץ כבר בספרים, וראה בהמשך - פרק ו' עוד בענין זה.

ג. אמנם בציבור לובשות הפאה, רוב הנשים יודעות להבדיל בין פאה לשיער, אך אצל הגברים הרואים זאת מתעורר הניסיון בשווה לשיער, או משום שזה נראה כשיער, כדברי הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל (עדות הרה"ג דן סגל שליט"א): "אבל היום נכנסים אצלי ואני לא יודע אם זה פאה או לא..." או משום שזה עוד יותר גרוע.

2. פאות ארוכות ו/או פזורות - מראה אסור אף באשה שאינה נשואה.

מאיסור פריעת ראש המובא בשו"ע (הובא לעיל) למדים הפוסקים גם את האיסור של שיער ארוך וסתור (מפוזר) לפנויות, ק"ו לנשואות, משום פריצות - כיוון שבאופן זה השיער ניכר במיוחד ומושך את העין ביותר. (מגן אברהם או"ח ע"ה, ג', שבות יעקב ח"א סי' ק"ג).

וזה לשונו של שו"ת שבט הלוי: "כתב בשו"ע (אבה"ע כא, ב) לא תלכנה בנות - ישראל פרועות ראש בשוק, אחת פנויה ואחת אשת איש" (עיין במגן אברהם שם) וכך קבלו אבותינו ואבות אבותינו עליהם כדעת המג"א, ובאשת איש לית דין ולית דיין דאיסורא גמורא הוא, לא איסור גילוי שערות בלבד אלא עצם ההליכה בשערות מסותרות (לא אסופות) הוא פריצות שאין כמוה

ונלקח מן הירודים שבאנושות, וגם כשהולכות בפאה נכרית, דאין הנדון גילוי השערות, אלא צורת השערות באופן שהורס דרכי הצניעות, ומה נואלו אלו שמבקשים להם קולות ע"ז תחת המסווה של כיסוי ראש מדומה".

הגדרת שיער ארוך - לעניין זה הוא שיער הנוגע בכתפיים ואינו קלוע או אסוף היטב.

הגדרת שיער סתור היא - שיער המתפזר אנה ואנה ועלול להתנופף עם משב רוח או בעת כיפוף הראש- גם כאשר השער קצר ואינו נוגע בכתפיים. כדי שהשיער לא יחשב כשער סתור, יש לסדרו אחורנית (בסיכות וכד') כך שלא יתפזר לפניו.

כלומר, שמעבר לאיסור של מראה שיער, ישנו איסור גם לפנויות וק"ו לנשואות ללכת בשיער ארוך או סתור (מפוזר). היינו שבכדי להימנע מאיסור זה, יש ללכת בפאה שהיתה מלפני כחמישים שנה. כיוון שרק בפאה, העשויה מקשה אחת, השיער אינו נחשב למפוזר. אולם, כל אחד יוכל לראות בקלות כי תנאים אלו אינם מתקיימים בשום אופן באמצעות הפאה המודרנית של ימינו. שכן, גם אם היא קצרה ואינה נוגעת בכתפיים, לא ניצלנו מאיסור של שיער פזור שאסור אף באשה שאינה נשואה!

ועוד ועיקר:

3. הפאות של ימינו בין קצרות ובין ארוכות, מושכות ומגרות את היצר ומביאות להרהורים. הפאות של ימינו עשויות משיער משובח, בעלות מראה שופע, גמיש, והן חלקות או מסולסלות ומהוות קישוט עצום המושך את העין הרבה יותר מהשיער הטבעי, דבר שהוא היפך כללי הצניעות. (כפי שהתבאר לעיל, פרק ג- עניין איסור ההתקטנות ברה"ד).

יש להדגיש כי בעניין זה אין כל הבדל בין פאה קצרה לארוכה, כפי שרבים רוצים לטעון, היות וטיב השיער, הברק, הגמישות והעיצוב המושלם הינם שווים בכל הפאות, בין קצרות ובין ארוכות, ללא שום חילוק ביניהם. כך גם עלה מסקר שנערך אצל יבואני ומפיצי הפאות, שאמרו פה אחד שהיום כל הפאות יפות ומושכות יותר משיער (נשים מדברות על עצמן, עמ' 349).

וכפי שמעידה אחת הפאניות (מתועד בווידיאו), שספק הפאות שלה שהוא ישראלי שאינו שומר תומ"צ אמר לה פעם (שימו לב!): "אני מספק את הסחורה שלי לשלושה סוגים של לקוחות: שחקניות קולנוע, יצאניות, וחרדיות..." (שם, עמ' 191)

וראו בהמשך ציטוטים נוספים מפוסקים אחרונים בעניין זה, ובפרק ו'.

מסקנה

מכל הנ"ל עולה כי מטרת מצוות כיסוי השיער לתוספת צניעות, אינה מושגת באמצעות הפאה של ימינו, בין קצרה ובין ארוכה, כיוון שבפועל מה שנראה לעין הוא- גילוי של שיער משובח ומושך, ארוך ו/ או מפוזר, שמראהו עומד בסתירה לכל מצוות הצניעות. אמנם האשה מגלה שיער

אחר ולא את שערה ממש, אך מאחר והוא ניחן בתכונות השיער עד שנראה כשיער עצמה, ובפרט שהוא נוגד את דרכי הצניעות, אין הוא יכול להיקרא: כיסוי ראש.

ציטוט מדברי פוסקי דורנו על הפאות הטבעיות

ראשית, נביא את מענה רבינו כיצד יש להתייחס לדעות רבנים שאינם מהחוג שלנו שמחמירים ונוהגים איסור בדבר, האם עלינו לפסול ישירות כיון שאינם מהחוג שלנו או להפך?

לפנינו מענה כ"ק אדמו"ר מד' ניסן תשכ"א לר' ישראל לייבוב ע"ה, יו"ר צעירי אגודת חב"ד בארץ הקודש ת"ו: "לפלא מה ששואלים עוד הפעם בעניין... בו בשעה שהייתה שקלא וטריא ארוכה מהנהלת תומכי תמימים לכאן, וכתבו להם מכבר ויותר מפעם אחת שאין זה כלל עניינם של חב"ד להתיר מה שאחרים נוהגים בהם להיפך בעניינים כאלו". (ספר 'פעולות כהלכה', עמ' 127)

יש לציין שאם הרבי כותב במכתב, שהיו צריכים לכתוב להם אף ש"כתבו להם מכבר ויותר מפעם אחת שאין זה כלל עניינם של חב"ד להתיר...". מובן שכך הייתה הנטייה של הרבנים או העסקנים באותו זמן, וזה מסביר הרבה כי גם היום לפעמים מחפשים להתיר מה שכולם אסרו, וכלך מדרך זו.

כתב הרא"ש ז"ל בתשו' כלל נ"ה: "דמנהג שיש בו עבירה יש לשנות המנהג אפילו הנהיגו גדולים את המנהג... וכן כתב הרדב"ז זצ"ל (בישנות סי' עג' וצד') משום הרא"ה והריטב"א ז"ל: "דבמנהג להקל אין חוששים לו לעולם ואפילו היה עפ"י גדולים שבעולם כל שנראה שיש בו צד אסור" עכ"ל. ה'בן איש חי' פרשת ניצבים, שנה ראשונה כתב וז"ל: "ובאמת, אם המנהג הוא יש לו היתר על פי תורת ה', הרי הוא מנהג טוב ויש לקיימו, דנמצא דרך זה פתוח בידי שמים, אבל אם המנהג הוא היפך תורת ה' ורק פתוח בידי אדם שהתירו לעצמם דבר כזה, הרי "מנהג" זה אותיות גהנם" ואסור ללכת בדרך זה".

על כן להלן ברשימת הרבנים הפוסקים לאיסור פאת ימינו, כיון שמדובר באיסור שאסרו אותו מכל וכל:

• הרב מרדכי שמואל אשכנזי ע"ה רבו של כפר חב"ד: "... מובן שכך הוא כאשר על ידי הפאה ניכר שהיא כיסוי זר ולא השער הטבעי. לכן הפאות הארוכות והפזורות ועל אחת כמה וכמה שהן עשויות משער טבעי שמטרתן להידמות לשיער האשה- אין בהן את ההיתר של כיסוי ראש על ידי הפאה. היות והדבר קשור לאיסורים חמורים של גילוי ראש של אשה נשואה ואיסורים הקשורים בהכשלת הרהורי עבירה דאורייתא ודרבנן גם בבנות לא נשואות..." (ממכתב להנהלת 'בית רבקה')

• בשו"ת מהרי"ל דיסקין: "ונראה לי דדוקא בגונא דניכר לכל שלא נעשה משיער של עצמה אבל בלאו הכי וודאי אסור!... ובפרט לעניין איסור ערווה שהוא חשש הרהור..." (קונטרס אחרון אות רי"ג)

• הגרי"ש אלישיב זצ"ל:

"אף שיש חילוקי דעות (בנוגע לפאה) אם מותר או אסור, אבל בוודאי אם הולכים פרוע ראש כמו שאחרות הולכות הרי הן עוברות על איסור גמור, זה ממש כמו ערווה. העניין למעשה הוא אם הולכים עם פאה כמו מלפני מאה שנה ואפילו קצת יותר יפה אבל שלא יהיה בעניין כמו שהולכים היום. זה נראה כמו שיער לגמרי. זה וודאי איסור, את זה אף אחד לא התיר. האשה עם השיער של היום זה ממש ערווה, זה נראה כמו שיער ואין שום נפקא מינא (ואין שום חילוק). (דברים שאמר בבית המדרש 'תפארת בחורים' יום ב', כ"ח תשרי תשס"ט. מתועד בהסרטה)

• "הצרה של הפאות איך אפשר לתקן את זה? זה כבר מושרש עם גדולים וטובים. עם הפאות הזה, ממש פריצות שאין כמוהו... איך אתם יכולים לעקר את זה... זה פרוץ מאד. מה זה פרוץ? זה לא מן הסתם מן השוק נכשלים בזה, ממש צדיקים גמורים. מנגד צדקניות גם כן גמורות..." (בשיחה למקורביו, תשס"ט, מתועד בווידיאו)

• אחד הרבנים הציג לפניו כמה פאות 'קארה' קצרות ושאל אותו, האם הינן מותרות? וענה לו הרב אלישיב באופן חד משמעי שהן אסורות!! (מובא בספר 'נשים מדברות על עצמן, עמ' 349)

• הגר"ש וואזנר זצ"ל: "השייטל המודרני, שאין בינו לגילוי ראש לא כלום. כיסוי ראש של האשה צריך להיות באופן צנוע ביותר... ונהפך להצגה מודרנית באורכו ובצורתו. והאשה הזאת לא נראית כלל כאשת בן תורה ולא נראית כאשה חרדית, אלא כאחת השחקניות מהרחוב התחתון... כבת פרייז... בלתי אפשרי שאם בישראל תגדל דורות אם לא תעשה מה שמייחס לטבעה הקדושה של בת ישראל, והוא מטעמי צניעות. כמו שאמרו חז"ל: שיער באשה ערווה. אבל איזה זיוף הוא זה שמכסים את השערות בפאה נכרית כזאת שעוד מגרה יצרים יותר מהשערות עצמן, איזה זיוף הוא זה. והם ביודעים או שלא מחטיאים אחרים ומכניסים את הרחוב לבעיה של "ולא תתורו" (מדברים שנשא בכינוס נשים תשנ"ג, מתוך הקלטה)

• וכן כתב הרה"ג יהודה לייס שליט"א (מו"צ בנד"ץ חניכי הישיבות ב"ב) : "הנה באמת כל אחד יודע שלא נתכוונו המתירים לאלו (הפאות) של היום שאין ביניהם לגילוי הראש ולא כלום, אך מכניסים את הראש ומטמינים אותו בקרקע". (מועתק מעלון "הכתר", מס' 46)

• הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל (עדות המשגיח הגה"צ רבי דן סגל שליט"א):

• "... אבל היום נכנסים אצלי ואני לא יודע אם זה פאה או לא. אצלי זה מאוס מאד, ממש מאוס מאד- למה?... מכסים את הראש, ועושים את כל

ההשתדלות שיראה לא מכוסה, לכן אצלי זה מאוס. אבל אל מי נדבר...”

• “אלי באים ואומרים שיש להם ניסיונות לא מחופשיים, מחרדים. שהולכים באופן זה שח”ו מושך את העיניים, נורא נוראות! ובפרט אם זה עוד אשת איש, ראייה אחת, הרהור אחד, ה’ ישמרנו! זה אש מכלה! וכי יש לנו מושג מה זה?!...האם זה מצוות הלבוש?! זה מצוות כיסוי הראש?!”

• “כאשר באה משלחת של נשים צדקניות, לאחר שהתרחשו כמה אסונות נוראים מנשות ישראל צעירות ואברכים צעירים שהלכו לעולמם, לא עלינו, ושאלו את מרן הגאון: בשל מה באה עלינו הצרה הזאת? הרי הקב”ה תובע מאתנו משהו ואין אנו יודעות מה? וענה להם: “לדעתי אלעם זענען די שיטטלען שולדינג!! איך מיין נישט דוקא די לאנגע, איך מיין די קורצע אויך!!”- לדעתי הכל באשמת הפאות! ואינני מתכוון רק לפאות הארוכות אני מתכוון גם לקצרות!”

* הרב ניסים קרליץ שליט”א: “באתי בזה לחזק ידי הנשים שהתחזקו לכסות ראשן בבגד ממש ולא בכסוי העשוי משערות אחרי שנתעוררו שאפשר להיכשל בזה בכמה איסורים חמורים...” (מכתב, ט”ז אדר תשס”ה)

* הרב שבדרון: “היום יש נשים הבאות להידמות דווקא לאותה אשה פרועת הראש... איפה השכל? היכן ההיגיון? איך יכול להיות שבזה ימצא יראת שמים קדושה?... הנשים לא יודעות שזה מחלוקת גדולה וחמורה אם בכלל מותר לאשה ללכת ברחוב בפאה נכרית. ואם נאמר שהפוסקים כהמתירים- אבל כך התירו המתירים! ללכת בפאה- כאילו זה לא פאה! הרי אין היתר כזה בעולם כלל!... מי יכול להראות לי פסק הלכה, להביא לי רב גדול, למדן אחד גדול, מדורי דורות עד הדור הזה, הפוסק שמותר ללכת בפאה נכרית להיראות כמו בחורה, כמו פרועת ראש???... חוצפה...!! (בכינוס נשים, מתוך הקלטה)

* הגאון רבי יצחק ברכה שליט”א:

על פאה הנראית כשערה של החובשת אותה: “ממורינו הגרב”ב אבא שאול זצ”ל שמענו ברור שאמר דזה פריצות, וכן דעת שאר הגדולים, שה’ יאריך ימיהם. וכפל דבריו שם בעמ’ ע”ח: “... דעל (פאות) זמננו שמענו מפיו בהדיא דסובר דהוי פריצות”. (בספר ברכת יצחק (אבה”ע ע”י”ט במקור הברכה))

וכמובן שרבו עוד ועוד הפוסקים בדבר זה, ואין צורך להאריך יותר כי דברים אלו מפורסמים בהרבה מספרי האחרונים.

לסיכום:

דרישת התורה הק' במצוות כיסוי הראש היא הצנעת היופי הבא מן השיער לאשה נשואה. לפיכך, ההולכת בפאה הטבעית של ימינו- אשר מגלה שיער טבעי שמגרה ומעורר הרהורי עבירה- מחטיאה את מטרת המצווה, ועוברת על איסורים רבים נוספים. ניתן לסכם זאת בחידה (מתוך הספר 'מראות הצובאות'):

איזו מצווה- בקיומה מתבצע ההיפך ממטרתה?
(כיסוי ראש בפאות זמננו)

מטעמים אלו, נאסרו הפאות של ימינו לחבישה על ידי גדולי הפוסקים, ועוד לא נמצא הרב שהתיר אותם בצורה מפורשת. על כך יעיד פרסום שפורסם בעלון תורני בדבר קבוצת אברכים שהתגבשה ובררה את העניין ההלכתי של הפאה לפי כל השיטות ולפי כל הפוסקים. לאחר שבדקו והגיעו למסקנה שאין כל היתר ללכת עם הפאות של היום, הם הכריזו שאם יבוא משהו ויראה להם בהוכחות ברורות שכך מותר ללכת עם הפאות של היום, הוא יקבל פרס כספי בסך **30,000 דולר!!!** לידיעתכם, אף אחד עוד לא זכה בפרס!!!- עדיין הם ממתנינים להוכחות ברורות להיתר... (מובא בספר 'בנות מדברות על עצמן' עמ' 173-174)

פרק ו' עובדות מהשטח

הפאה נראית כשיער בציבור הכללי

• אחות בבית חולים מסוים בארץ מספרת כי במשך שנים, הצוות הרפואי בבית החולים - האחיות והרופאים, לא ידעו שהיא חובשת פאה, חלק גדול לא ידע כלל שהיא נשואה. רק לאחר 5 שנים !!! במהלך ישיבת צוות רפואי לתדהמת כולם, התגלה להם שהיא חובשת פאה... אותה אשה מספרת שהיא אינה מבינה איך הם לא זיהו עד עכשיו שמדובר בפאה, הרי הפאה לא הייתה חדשנית במיוחד, ואפילו פשוטה. מאז החליטה לכסות את ראשה רק במטפחת!

• ספר תלמיד חכם אחד: "הלכתי בדרך, והנה אני רואה נערה כזו נמוכה, מזובילה 5 ילדים בכביש סואן... אמרתי לילדים הבוגרים שלי: "תגידו לי, איזה אבא טיפש שנותן לנערה כזאת בגיל 15 להעביר כזו "חמולה" של ילדים קטנים... ראייתם כזה דבר?!"

הם אומרים לי: "אבא, זו לא נערה, זאת אמא שלהם!"

לא האמנתי להם. - "מה זאת אומרת?!"

הרי אני רואה נערה מול העיניים !!!!"

"אז תפסתי" - אומר התלמיד חכם - "היא הייתה עם פאה, אי אפשר היה להבחין כלל שהיא נשואה...."

• ספר בחור אחד: אני עובד בבני ברק ביחד עם איזה פועל ערבי. יום אחד עברה שם אשה עם פאה, והפועל הערבי התחיל להחמיא לה ולדבר איתה. זה לא סוד שהערבים הם חוצפנים- שטופים בזימה ופריצות, הם מתחילים גם עם בנות דתיות וחרדיות. אני שעבדתי אתו וראיתי את זה, אמרתי לו: "זו אשה נשואה, למה אתה מתעסק איתה?"

אומר לי הערבי: "מה פתאום נשואה? יש לה שערות, מה אתה לא רואה?! אני יודע שאשה דתייה נשואה צריכה לכסות את ראשה, כמו אצלנו המוסלמים!"

אני חוזר ואומר לו: "זו פאה ! היא מכסה את ראשה עם פאה ! למה אתה לא מבין...?"

הוא אומר לי: "מה אתה עובד עלי?! זה לא כיסוי ראש בכלל זה שיער".

מספר הבחור: "הייתי צריך לשכנע אותו שזה כיסוי ראש, שזה באמת פאה ולא השיער האמיתי שלה... ואז- לאחר שהבין זאת- אומר לי הפועל בערבית: "אז זה 'ברטה ברטה'" (שקר אחד גדול).

הפאה גורמת לחילול ה'

אחת הטענות להכשרת השרץ היא שבלבישת הפאה על ראש האשה הרי כך היא תהיה מקובלת יותר בחברה וכך תוכל להשפיע על נשים ותוכל

לעשות מבצעים (נש"ק וכד'). ברם (מלבד השיבוש שבכיוון מחשבה זה, דאין אומרים לאדם חטא בשביל שיזכה חברך, הרי) ודאי שאין המטרה מושגת באמצעי פסול זה, ואדרבה - וכי אשה לא דתיה הרואה אשה חרדית חב"דניקית שאמורה לייצג את דבר ה' אליה ואמורה להיות בשיא הכשרות - המתהדרת בפאה נכרית קולקציה 2016 - יכולה להיות מושפעת במשהו? יכולה לעשות שינוי והקרבה בחיים שלה למען הקב"ה אם השליחה עצמה לבושה יותר יפה (ופרוץ) ממנה? איזו משמעות יש להשפעה כזאת? איזו יראת שמים מועברת בכך?!

נביא מעט סיפורים, המהווים טיפה מן הים, המאשרים את הדברים:

- סיפר אחד הרבנים המתעסקים בקירוב: "הייתי בשיחה עם בחורים ובחורות צעירים בשנות ה-20. זה היה במהלך סמינר של חוזרים בתשובה. הם שאלו שאלות, והשתדלתי לענות תשובות. היה לידי עוד רב אחד, גם הוא ענה.

פתאום משהי הרימה את היד ואמרה: "יש לי שאלה לשאול אותך... תראה היום יש צימאון גדול ואנשים חוזרים בתשובה. יש לי חברה שהייתה איתי בתיכון, ממש כמו אחותי, היא הייתה בתהליך של תשובה והיא חזרה בתשובה שלימה. הייתי בחתונה שלה, חתונה נפרדת, והיא גרה היום בבני ברק ובעלה אברך.

יום אחד היא הזמינה אותי אליה. כשבאתי אליה, היא כל הזמן אמרה: "את צריכה להשתפר... ואת יודעת מכנסיים זה אסור וצריך שמלה... היא ובעלה מוכיחים אותי: "צריכים... צריכים... צריכים..."

ואז כשבעלה יצא אמרתי לה: "תראי, אני חייבת להגיד לך משהו. את יודעת, לפני שהתחתנת היית נאה, נראית די בסדר, אבל לא יותר מדי... הפאה ששמת אחרי שהתחתנת, היא בהרבה יותר יפה ממה שאת נראית באמת. כאילו הפכת פתאום להיות איזה בובה כזו... שמסתובבת וכולם מסתכלים עליה. תשמעי, אני לא באה חלילה לקנטר אותך, אני חברה שלך, אבל תסבירי לי איך פאה זה צנוע?

הרי כל העניין לכסות את השיער זה כדי שלא ימשכו להסתכל עליך, והשיער שלך לא היה יפה כל כך. הפאה בהרבה יותר יפה מהשיער האמתי שלך. אם העניין של כיסוי ראש הוא שלא יסתכלו עליך גברים - צניעות, ביננו, עכשיו יסתכלו עלייך גברים פי מאתיים!!! ממה שהסתכלו עלייך פעם." "ומה היא ענתה לך?" - שאלתי.

"היא התחילה לגמגם: "לא... יש מתירים... את לא מבינה... זה לא מה שאת חושבת...". אמרתי לה: "מה אני לא מבינה? אני שואלת אותך כי אני רוצה ללמוד, תעני לי!".

ואז הבחורה החילונית הזאת מסתכלת אלי ושואלת אותי: "ואתה כבוד הרב, האם תוכל להסביר לי? אני לא מבינה איך פאה יותר צנועה מהשיער הטבעי, למה דווקא פאה ולא מטפחת?"

האם באמת הרבנים שלכם מתירים את זה...?"

היה לי קשה עם השאלות שלה, לקחתי אותם ללב, היא הביכה אותי מאד מאד. פשוט לא היה לי מה להגיד לה... לא היו לי תשובות, היה לי מאד קשה עם זה..."

• ספר יהודי שאינו שומר תומ"צ: "... יש לי עסק ברח' קינג ג'ורג' (בתל אביב), ויצא לי להיכנס לאיזה הרצאה ולשמעו שבערים החרדיות יש את הצניעות וכל מה שצריך... הגעתי לאחת הערים החרדיות כדי לראות איזה עסק מסוים שרציתי לפתוח באזור הזה, כי נמאס לי מאותו בלאגן שיש בקינג ג'ורג' לגבי הפריצות שיש שם... כשהגעתי ראיתי שאמנם הבנות אינן חשופות כמו החילוניות, אבל הכל צמוד! ! השיער... לא יודע איך קוראים לזה... פאה?! זה יותר יפה מהמקורי! זה גרם לי לחזור חזרה לקינג ג'ורג' ששם לפחות אתה יודע שזה מה שיש ועם זה אתה חי, אבל לא מספרים לך סיפורים!..."

• אשה חרדית חובשת פאה ניגשה לאשה חילונית גלוית שיער, ואמרה לה כי אסור ללכת מהתורה בגילוי שיער. האשה החילונית הביטה בה בזלזול וענתה לה: "הפאה שלך מגרה הרבה יותר מהשערות שלי, קודם תוציאי את הפאה שלך ואז יהיה לך בכלל זכות לדבר...!!!"

• ספר לנו אברך שאשתו מורה בבית הספר של "קירוב", ששמעו שם את אחד הילדים קורא למורה בשם של שחקנית חילונית מסוימת, וכששאלו אותו מדוע הוא קורא לה כך? הוא סיפר שכשהורים חזרו מאסיפת הורים, הם אמרו שהמורה בפאתה ובלבושה הצמוד דומה מאד לשחקנית זו בתסרוקת שלה... ומאז הם קוראים לה בשם של אותה שחקנית, ר"ל!

הפאה גורמת להרהורי עבירה ולירידה מהדרך ר"ל

• ספר אחד הרבנים: במהלך אחת ההפגנות שנערכו ב'בני ברק' נגד הבחורים ה'שבבניקים' פנה אליו אחד מן הנערים האלה וזעק בכאב לב: "תראה תראה... איך האשה הזאת הולכת!" והצביע על אשה חרדית שהלכה מעבר לכביש יחד עם בעלה, בפאה ובביגוד שמושך, ר"ל! ואמר:

"הן החטיאו אותנו !!! הן קלקלו אותנו !!! מה אתם רוצים מאתנו !!!"

• אחותי נפגשה עם בחור ישיבה מבוגר (כבן 28) שהיה בצעירותו יותר חזק ברוחניות אך מחמת רוב הפגישות "יצא לעולם הגדול", כלשונו, וירד, והחליט לבקש פאה וחצאיות קצרות, ר"ל. אחותי, ברוך ה', יראת שמים והולכת בצניעות רבה. בפגישה הוא ספר לה שהוא מעוניין, אך בלבד שתסכים לתנאיו כולל פאה ולבוש מודרני. אחותי לא הסכימה, ואז ברגע של גילוי לב הוא אמר: "את לא יודעת מה זה פאה וחצאיות קצרה לבחורים, זה שורף אותנו מבפנים !!!"

• היה אברך, ירא שמים שהלך לקנות איזה משהו, ופתאום הוא רואה אשה אחת עם פאה. הפאה שלה הייתה כל כך יפה שזה הביא לו חשק לראות מי זאת האשה הזאת (ה"י). הוא ראה אותה מאחור... היא הייתה מסתכלת על חלון ראויה של איזה חנות. אותו אברך צדיק- תופס את עצמו- ממתין בקוצר רוח לאשה הזאת שתסתובב... כל כך היצר תפס אותו בגלל הפאה. לאחר

כמה דקות האשה הסתובבה. הוא ראה שהיא בכלל לא אשה מיוחדת... הוא הכה על חטא, הוא ממש בכה! ככה הוא ספר לנו, "איך אני נכשלתי בדבר הזה? ועוד אשה מכוערת? ? ?!" - רק בגלל שיער שהוא לא שלה !!

הפאה משפיעה על הנפש

• ספר מוכר אופניים: "באה אלי פעם אשה אחת עם הילד שלה לתקן את האופניים. האשה שהייתה עם כיסוי ראש, לא נכנסה לחנות, דיברה בהכנעה ובכבוד - ממש כמו אשה צנועה - לא דברה איתי פנים מול פנים, היא הייתה עם הראש למטה... והביאה לי את האופניים של הבן שלה לתיקון. אחרי כמה ימים באה לקחת את האופניים. פתאום היא נכנסת לתוך החנות בחוצפה, ומדברת בגאון עם ראש מורם בכזו פאה מהממת...! בהתחלה לא קישרתי מי זאת. רק לאחר זמן פתאום 'נפל לי האסימון', זו הייתה אותה אחת !!! היא באה לקחת בחזרה את האופניים של הבן שלה...

לפני כמה ימים היא הייתה מכוסה בכיסוי ראש כמו שצריך... ועכשיו לאחר ששמה את השיער של הפאה הנכרית - המיוצר משיערך של נשים גזיות - על הראש שלה, אוטומטית נכנסה בה עזות, היא מסתכלת לי בעיניים, מדברת איתי פנים מול פנים במבט חודרני, בלי בושה, בלי הכנעה... !!! - זה הראה לי עד כמה ששיער הפאה משפיע על האשה !!!"

• "... לבסוף קניתי ממנה פאה. הרגשתי מוזר. הרגשתי שיצר הרע נכנס בי... ומאז ששמתי את הפאה הזאת, נכנסה בי מן הרגשת עזות... אפילו עזות לבעלי, התחלתי לענות לו בחוצפה, מה שלא הייתי מעיזה לעשות עד עכשיו... הוא הרגיש שהשתנית... עד עכשיו ההרגשה שלי ביחס אליו הייתה התבטלות והכנעה, ומאז ששמתי פאה חשתי עליונות, חשתי יותר יפה, שאני מעליו... מהרגע החלטתי שזהו! שאני מורידה את הפאה הרגשתי שהקב"ה נותן לי במתנה את הבושה של הצניעות..."

פאה וחינוך לצניעות = תרתי דסתר

• רבנית חשובה מעידה בכאב כי לדאבונו הפאות הפרועות כל כך השתרשו בציבור עד כדי כך שבנות קטנות שרצו לשחק ב"אימהות" פיזרו את שערן האסוף, כדי להיראות בדיוק כמו אמא החובשת פאה.

• וכן ספר לנו אחד האברכים, שהבת שלו כבת 6, לקחה תיק קטן ותלתה אותו על כתפה, ואחר כך הורידה את הגומייה מראשה ופיזרה את שערה... ואמרה "שהיא רוצה להיראות כמו הגננת שלה שהולכת עם שיער פזור (פאה)..."

• ספרה מורה בסמינר מאד ידוע: "כבר זמן רב אני מרגישה שהפאות המשוכללות של היום אין להם טעם וריח לצניעות... השקר הזה, להיראות עם פאה בדיוק כמו גילוי ראש ואף הרבה יותר גרוע מזה - ועוד לחשוב שהראש מכוסה ואני צנועה! מוציא אותי משלוותי... מזעזע אותי... מי

כמוני בתור מורה וותיקה, רואה את הירידה הגדולה והחמורה אצל אותן מורות שאמורות להיות דוגמא אישית לתלמידות. איזה שיער מבריק ומושך, איזו טבעיות, הפאה שלהן מתעופפת ברוח ומתפשטת לצדדים יותר משיער הבנות. בושח וחרפה! שוחחתי על כך עם מורות צעירות, הן אמרו לי: "מה את רוצה מהפאות היפות והטבעיות שלנו... תביני שלצעירות יש קו משלהן! (ומה עם קו התורה הקדושה???) לנו לא מתאים פאה יציבה, קצרה ומיושנת, כשל אשה מבוגרת... לנו יש פאות מיוחדות עם קו צעיר... (המוביל היישר לבאר שחת!) אז מה קרה אם זה מודרני ומעט מושך את העין (באמת לא נורא, רק עשרות גברים יושלכו בגללכן לעונש גיהנום), תמיד הדור החדש מתקדם עם הטכנולוגיה". (הדור מתקדם... אבל התורה לא תהא מוחלפת לעולם!!!)

ואני שואלת: לאן הגענו???? לאן נגיע 'בדגמי 2020'!!!! אם אני לא אוציא את הפאה הזאת מביתי, מה ימנע מהבנות שלי, לכשתגדלנה, להיסחף, כמו כולן, לפאות המושחתות- מחטיאות הרבים- של שנות 2020...!!!!!!

ה"היתרים" של ימינו על ה'פאה הנכרית'

לאורך השנים צצו כל מיני תירוצים ומענות שונות להתיר את פאת ימינו. יש שבדקו את הדברים אצל פאניות ובד"צים שונים ומשונים וקבלו תשובות מצחיקות (ועצובות...) ועל כן יעיד הסיפור הבא:

אשה אחת התקשרה למספר טלפון מסוים שפורסם שהוא 'מוסמך' להשיב לשאלות בענייני צניעות הפאות, ושאלת השאלות בפיה: "היכן ניתן להשיג פאה שאינה במראה טבעי?"

מעבר לקו השיבה לה אשה ואמרה: "זו אינה בעיה כלל, את יכולה ללכת לכל פאנית ולבקש ממנה שתסרק לך פאה שאינה במראה טבעי".

אותה אשה אכן הלכה לפאנית מסוימת ובקשה ממנה פאה שאינה במראה טבעי. אותה פאנית לא הבינה מהי פאה שאינה במראה טבעי, הרי כל הפאות הן במראה טבעי, "איך אפשר לדרוש ממני פאה שאינה במראה טבעי"- טענה הפאנית ובצדק.

אותה אשה הלכה לפאנית אחרת, וגם שם קבלה תשובה זהה. כך הסתובבה אותה אשה מסכנה אצל 7 פאניות!! וכולן אמרו לה שהן לא מבינות את הדרישה המשונה הזו...

(העובדות המובאות בפרק זה, מתוך הספר: "נשים מדברות על עצמן". מומלץ מאד!!!! ניתן להשיג בטל: 03-9096294, או בפל: 050-4108346)

פרק ז'

ניסיון הצניעות בדור עקבתא דמשיחא

"ותהי האמת נעדרת וסר מרע משתולל" (ישעיהו נ"ט, ט"ו)

הנביא ישעיהו מנבא על אחרית הימים, הלא היא תקופתנו:

"האמת נעדרת" פירושו: שהשקר יהיה כ"כ גדול ויהיה קשה להבחין היכן האמת מצויה. ועוד שיהיה קשה מלומר באותה תקופה את האמת הן מהבושה והן מהפחד. "וסר מרע משתולל" - מי שיסור מהחטא יהיה מוחזק בעיני הבריות לשוטה, כלשון רש"י: "כל העולם אומרין עליו שוטה הוא" (סנהדרין צ"ז). בדיוק כפי שאנו רואים היום שכל מי שסר מרע (מחליפה מפאה למטפחת צנועה, הולכת בביגוד רחב, וכד') אומרים עליה שהיא "משוגעת". אך יש לדעת כי האמת היא עם המעטים. לא עם הרוב. כפי שההיסטוריה היהודית לימדה אותנו לאורך כל הדורות:

• ביציאת מצרים נאמר ברש"י (שמות י"ג, י"ח): "צאו אחד מחמישה, וד' חלקים מתו בג' ימי האפילה, דהיינו 20%. ובתנחומא (בשלח א') יש דעה שיצאו אחד מ-5,000!

• בחטא המרגלים - 10 נשיאי העדה וגם כל העם, הוציאו את דיבת הארץ רעה, ויהושוע וכלב נשאו לבדם את דגל האמת.

• בימי מרדכי, מובא בחז"ל (אסתר רבה ז', י"ג): כיוון שראה מרדכי כך, עמד והכריז עליהם ואמר - לא תלכו לאכול בסעודתו של אחשוורוש, ולא שמעו לדברי מרדכי והלכו כמעט כולם לבית המשתה.

• בימי היוונים, רוב העם הושפעו מהיוונים, ורק המעט נשאר נאמנים לד' ולתורתו (סנהדרין מ"ו).

בנות ישראל שרוצות באמת לעשות את רצון הבורא יתברך, ורוצות להיות צנועות באמת, אל להן להסתכל על כל החברה ולא איך הולכת הרבנית פלונית, אלא לחפש מה באמת ה' יתברך רוצה ממני. כתוב בשיר השירים (שכולו משל על היחסים בין ה' וכנס"ו) א', ח': "אם לא תדעי לך היפה בנשים, צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך" - היפה בנשים זאת ישראל - האומה היפה שבאומות. והעצה לאחרית הימים היא שאם אינך יודעת מה לעשות, אם החושך של הגלות כל כך כבד והבלבול גדול: "צאי לך בעקבי הצאן" - לכי בעקבות אימותיך הקדושות, כי רק שם תמצאי את האמת. (וגם כאן עלינו להיצמד לכתוב בתורה הקדושה, ולא להישען על ההיגיון שלנו. התורה מלמדת אותנו שוב ושוב מאיפה באנו, מאילו אימהות קדושות: על שרה נא': "הנה באוהל" (בראשית י"ח, ט') רש"י - צנועה הייתה, על רבקה נא': "ותקח הצעיף ותתכס" (בראשית כ"ד, ס"ה). וכו').

הגאולה תלויה בצניעות הנשים

אכן, אחריות גדולה מוטלת על בנות ישראל. על פי המדרש הסיבה שבגללה נגאלו ישראל ממצרים, היא אך ורק בשכר הצניעות של הנשים, ובזכותן עתידים להיגאל! שלא שינו לבושם - שהמצריות היו פרוצות על פי צו האופנה, והן- המשיכו ללבוש את בגדי הצניעות המסורתיים כבימי קדם מבלי להתפתות אחר האופנה (עפ"י מדרש רבה). ובמדרש רות (ילקוט שמעוני, רות) כתוב: "אין הדורות נגאלים אלא בשכר נשים צדקניות שיש בדור".

דרכו של היצר הרע

אחד מסימני הדור האחרון הוא הטמטום הנורא שיאחז בבני אדם, שידקדקו במצוות שאינן אלא חסידות, ולעומת זאת יזלזלו בדברים עיקריים כצניעות ויסודות האמונה, בבחינת מדקדקים ב"איכה" ומזלזלים ב"קריאת שמע". (עקבתא דמשיחא עמ' פ"ה). כפי שרואים נשים המקפידות על הידורים וחומרות (נייר טואלט כשל"פ, בגדי ילדים ללא שביב של חיה טמאה ועוד ועוד), אך על גרבי הרגל המגלות את בשרה או על כיסוי השיער בשיער המייפה אותה פי כמה היא אינה שואלת שאלות...

וכבר נכתב (שומר אמונים הוצ"ל תשי"ט, מבוא השער עמ' מ"ה, מתורגם מאידיש): "כשיבוא משיח צדקנו תזהירו כזוהר החמה והלבנה והכוכבים ועוד יותר, והשכר של הצניעות גדול על כל המצוות והמעשים טובים. והאשה שאינה מתנהגת בצניעות לא יועילו לה כל צדקותיה...".

יש להבין כי היצר הרע לא בא לאשה שומרת תומ"צ ואומר לה לעשות עברות גסות כמו חילול שבת ומאכלות אסורות וכדומה. אלא הוא בא אליה מ"הדלת האחורית", כלומר הוא בא אליה ואומר לה: "אדרבה אני רוצה שתקיימי מצוות... אני רוצה שתלכי צנוע... אין לי שום התנגדות!- אבל הכל כמו שאני אומר לך!"

שח רבי אהרון מרדזימין: "בהיותי ילד קטן לקח אותי סבי רבי יעקב אריה על ברכיו ואמר לי: "דע לך וזכור כלל זה לכל החיים: ישנם שני יצרים רעים, אחד הבא לאנשים פשוטים וגסים ומסיתם לעבירות גסות, והשני יצר הרע העטור בזקן ופאות, בא לבני עליה החרדים לדבר ה' (שומרי התורה והמצוות) ופיו מלא מרמה... אומר על העבירה (פאה, חצאיות קצרות וצרות) שזו "מצווה" ועל מצווה (מטפחת ראש, בגדים רחבים...) שזו "עבירה", ומבקש לעקור הכל כלבן הארמי בשעתו..."

הסיבה לכך שהיצר הרע שם את כל כוחו בעניין ההליכה היפך הצניעות, היא כיוון שהוא יודע שאלו הם רגעיו האחרונים. ככתוב בגמרא (סוכה נ"ב): "לעתיד לבוא מביאו הקב"ה ליצר הרע ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים..." השטן גם יודע מה שידעו בלעם והמן הרשעים, שאלוקינו שונא זימה, הוא יודע שגאולתנו תלויה בזכות צניעותן של נשים צדקניות,

והוא גם יודע מה תפקידה העיקרי של האשה בעולם, כמאמר הפלא יועץ (חסד לאלפים או"ח ג'ד'): "כמעט כל עונש האשה בעולם הזה ובבא זכייתה לעולם הבא תלוי בצניעות". לכן, כפי שכותב רבי אהרון ראטה זצוק"ל בספר 'תקנות והדרכות': "עיקר אחיזתו (של היצר) בנשים, אשר כבר החריבו רוב העולם... והיצר נותן כל כוחו בזה עכשיו יותר מכל הדברים שבעולם להחטיא ישראל בפריצות ובעזות וחציפות, רחמנא ליצלן... לכן בשביל שזה העניין מבוקש עכשיו בשמים מאד יותר מכל הדברים, והיצר נותן על זה כל כוחו וחילו- לכן על זה צריכים אנחנו למסור נפשנו ביותר לעמוד בפרץ ולמגדר גדר ממש במסירת נפש..."

ואיך מנצחים את אותו יצר הרע? כבר כתב על כך הגר"א: "כי זה כל האדם ולפתח חטאת רובץ ושליט עליו יצרו, ותבלין שלו- לזכרים עסק התורה, ולנקבות הצניעות והנהגת המידות..."- כלומר שהתורה היא התרופה השומרת על הגברים מפני יצר הרע, ולנשים, שאינן מחויבות בלימוד התורה, מהווים בגדי הצניעות יחד עם עבודת המידות, תרופה והצלה מהיצר המשחית.

זמן של ברור וצרוף

כאשר החושך של הגלות מתגבר, האמת נעדרת עד כדי כך שעל השקר צועקים- "אמת", ועל האמת צועקים- "שקר" ("הוי לאומרים לרע טוב ולטוב רע, שמים חושך לאור ואור לחושך... ומה תעשו ליום פקודה ולשואה ממרחק תבוא..." (ישעיהו ה, כ- כ"א, י' ג)). מובא בספר "שומר אמונים" שבדור זה יתרכזו כל הנשמות שהתגלגלו פעמים רבות ולא הצליחו לתקן את עצמן, ולכן- כאפשרות אחרונה, שתוכל להיעשות בזמן קצר לסיבת ריבוי הניסיונות, תכיפותם ועוצמתם - יקנו עולמם בשעה אחת ובכך יתוקנו לנצח.

וזה שרמז הקב"ה לאברהם אבינו באומרו "לך לך"- לדעתך, דהנה בדרך הזה הראה לו הקב"ה דורות העתידים... ורמז לו על דורות האחרונים שלא יהיה הנהגת רוח"ק ולא יהיו מנהיגי אמת בישראל כמו בדורות הראשונים וכל איש ישראל יצטרך להתנהג לדעתו. (חד"ת, עמ' ס"ג). וכפי שמובא בספר "מחניך קדוש" (אות ט"ז): בעקבתא דמשיחא מצוי גם בתלמידי חכמים ויראי שמים שיש להם נשים שאינן צנועות כבנות ישראל הכשרות, ואין ללמוד ממנהגן כלל".

רבים יצאו מן הדת בברור והצרוף הנורא, בחשבם שבכך תהא הצלתם, אולם באמת לא ימלט רק מי שיוותר נאמן לה' ולמצוותיו (ברית מנוחה). הנשמר בעיקר בשתי נקודות אלו- א. אמונה ב. שמירת ברית קודש, מובטח הוא שישמר מכל רע, וקדוש יאמר לו (שומר אמונים). ישנה קבלה איש מפי איש מרבי יהושע לייב דיסקין זי"ע, שאמר

שבמלחמה האחרונה קודם ביאת משיח, כל ה'ערהליכער אידן' ינצלו".
ובאר הרב וזכטפויגל: מה זה 'עהרליך איד' מי שמובדל מן העמים! מובדל
מחוקות העמים, אין לו שייכות עם התרבות שלהם, עם העיתונים שלהם,
עם המוזיקה והספרים שלהם! מנותק מהם לגמרי! ממחשבתם והשקפתם,
מדיבורם ולבושם! (בעקבתא דמשיחא, עמ' קל"א)

וכפי שנמצא בכתב ידו של ר' פנחס מקוריץ: אשר בעקבות משיחא ירצו
דווקא להחליף את בגדם, פי' להכניסם בשער הנו"ן של טומאה, ויוציאו
מגמתם אל הפועל, א"כ באיזו זכות יגאלו, אלא יגאלו בזכות אשר ימצאו
יחידים שימסרו את נפשם ולא ירצו להחליף. ועוד אמר שכאשר משיח יבוא
אזי יראו שהגאולה הייתה תלויה ועומדת עבור שיערה אחת! (ספר 'מגדל עור'
עמ' רל"ז).

על כך כתב רבי אהרן ראטה בצוואתו (מתורגם מאידיש): "הכוונה בזה היא
באמת על עניין השערות שהנשים מקילות רחמנא ליצלן. ואם כעת בניי
המתוקים, איזה פנים לכם לפני משיח צדקיננו, כאשר כל האבות והאמהות
וכל הנשים הצדקניות יבואו יחד על משיח, ויראו שאתם עיכבתם את
הגאולה רח"ל, לאן יזרקו ויוליכו אתכם?! על כן אני מבקש... שיהיה לכל
אחד מסירות נפש על כל הגדרים וסייגים של קדושה, הן מצדו והן מצד
אשתו ובניו שלא ילכו עם פאה!" עכ"ל.

כפי שאמר גם רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל: "הדבר הראשון שיעשה
מלך המשיח שיתגלה הוא שיבער את הפאה הנכרית מן העולם" (מהנשים
שלא יזכו לבער את הפאה לפני בואו רח"ל).

עוד כתב בעניין זה הגאון המהרש"ם בפירושו על התורה:
"שהגאון הקדוש הרב מקאשנייב שאל את אחיו הקדוש: "במה נלך לקראת
משיח?" וענה לו אחיו תשובה נוקבת ומזעזעת עד מאד:
"כשמשיח יגיע יבואו כל החסידים וכל שומרי התורה... וירקדו לפניו מרוב
שמחה על שזכו לבואו. אך אז הם יופתעו מאד כאשר המשיח ישאל כל
אחד ואחד מהם בתוכחה קשה ונוקבת: "כמו איזה גויה הולכת אשתך???"
וכל אותם חסידים ושומרי התורה לא יוכלו לענות לו כלום... מגודל האימה
והבושה !!! ואמר לו אחיו הקדוש שכוננתו של המשיח זה על מה
שנשותיהם הולכות בפאה נכרית!!! ובכה על זה הרב מקאשנייב מאד...

מסירות נפש לכבוד השם

הגאולה כבר כאן. האומות כבר מתגרות זו בזו. כל הסימנים
מתרחשים לנגד עינינו. זהו הזמן בו אפשר לקנות חיי עולם בשעה
אחת. בהחלטה אחת. כבר אין זמן אפילו לעכלו להתבשל עם
זה, פשוט למסור את הנפש וזהו. כי אחר כך יהיה מאוחר מדי...
וכמבואר בזוה"ק (פנחס ריד) שמעשיו הרעים של האדם עושים לו מלבושים
צואים, כך - האשה הצנועה - תלבש מלבושי יקר ותפארת לנצח נצחים,
וחברותיה שלא בקפידו כל כך, הן תלבשנה בגדים צואים לעולמי עד.
הנשים אשר כל ימיהן רדפו אחרי היופי והכבוד המדומה, ינחלו לעת"ל

מפח נפש, בושה וכלימה (כמבואר בראשית חכמה, שער הענווה ב', ט') ולא ימצאו חן בעיני אף אחד. לעומתן הנשים אשר כל תשוקתן היתה לעשות נחת רוח וכבוד לריבון העולמים, יקבלו שכר ועונג רב, הן אלו אשר יקבלו את הכבוד האמיתי, כראוי למכבדת את מלך מלכי המלכים הקב"ה (הלבוש כהלכתו עמ' 264).

זכרי את ההלכה הראשונה בשולחן ערוך שלא יתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו בעבודת ה'. איך אנו חסים על "כבודנו" (המדומה, כמובן) ולא על כבוד השכינה הקדושה? ועוד שמלמדת אותנו הגמרא (יומא, תוספות דף ל' א'): מוטב לו לאדם שיקרא שוטה כל ימיו ואל יהיה רשע שעה אחת לפני המקום. הביזיונות שבת ישראל מקבלת מהבריות על לבושי הצניעות מכפרים לה על כל העוונות יותר מכל הייסורים, וגם מבטלים גזירות קשות מעליה ומבני ביתה ומכלל ישראל ומהווים שמירה. ולפום צערא אגרא.

וכפי שהרבי אמר לגברת צימער, ונוגע היום לכל חסידה וחסידה שלו: "אל תתביישי מכל המלעיגות עליך, ואל תתייחסי אל כל מה שהם אומרות כאילו "בשמי", אלא תדעי ותזכרי תמיד שדעתי האמיתית היא לעודד ולחזק את מי שמסוגלת לכסות כל שערות ראשה כראוי עם מטפחת. והאריך בגודל השכר והזכות של מי שאינה מתפעלת מהמלעיגות עליה, בפרט בדבר זה שחושבים שהיא אינה מתנהגת כראוי בזמן שהיא יודעת שאכן זו ההנהגה הראויה, והלוואי שירבו כמותה בישראל".

חסידת חב"ד יקרה, גם אם עדיין לא הגעת לשלב בו את מרגישה שאת 'במקום הזה' להחליף מפאה למטפחת, אך עם זאת את מבינה שכאן מונחת האמת והקדושה, אשריך. עצם ההכרה באמת והשתוקקות להגיע לתכלית זו, היא תחילת העבודה הרוחנית, ומנקודה זו, יש להמשיך לטפס הלאה, כדרכו של יהודי, שלב אחרי שלב, עד שתחושי בחן הקדושה שנוסכת בך רגש נעים של זוך והתעלות, של שחרור והתנתקות מלחצים חברתיים מעיקים ומחששות מיותרים. והבא להיטהר מסייעין אותו (יומא לה.).

דעי לך, ה' יתברך רואה את מסירות נפשך, כפי שראה את מסירות נפשן של בנות ישראל במצרים, ומתפאר בך. הרבי רווה ממך נחת רוח עצומה על כך שאת בוחרת בדרך המלך, ללא כל היתרים מדומים, ומקדשת שם חב"ד. אשריך שנתפסת על דברי תורה! אשריך שאת בוחרת בכתר היהודי של עם ישראל מדורי דורות! אשריך שבמעשך זה את מסלקת את הסטרא אחרא והמצאותיה השפלות מעליך ומכלל ישראל, ומחישה גאולת עולמים!

ניתן להשיג את הקונטרס

וחומר נוסף בנידון

בטל': 052-7652509

02-5810763